DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 15 din — LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej — Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje — TEKOČI RAČUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu štev. 606-70/3-24

Štev. 20 (530) Leto XI.

NOVO MESTO, 19. MAJA 1960

UREJUJE uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

STUDIJSKA KNJ
ANA JARCA
NOVO MESTO

Razstava delovnih mest

je vzbudila splošno zanimanje in vsestranske pohvale — V prvih treh dneh že več kot 7500 obiskovalcev iz vseh krajev republike — Posebna priznanja pedagogov in poklicnih svetovalcev — SARAJEVO: »Razstavo bi radi kupili z vsem, kar prikazuje...« — BEOGRAD: »Žal nam je, da smo zemljepisno tako oddaljeni, sicer bi pripeljali na razstavo vse naše prosvetne delavce...«

»Razstave take vrste, ki smo jo organizirali in jo odpiramo danes v Novem mestu, so nam na splošno manj poznane, ker jih doslej nismo prirejali, šele po l. 1954 pa smo začeli s takim ponazorovanjem raznih poklicev in dela. Z razstavo USMERJANJE V POKLICE hočemo pokazati prebivalstvu Dolenjske, kako napredujemo v vsesplošnem gospodarstvu, kakšno proizvodnjo nam dajejo posamezni poklici in obrati industrije, koliko in kakšne delovne sile potrebujemo pri posameznih vrstah proizvodnje. Prikazati želimo, kam naj se usmeri mladinec ali mladinka, ki se želi specializirati, ki želi aktivno sodelovati pri dviganju življenjske ravni delovnega človeka, ki želi skratka s pomočjo sodobne tehnike in znanosti čimveč prispevati za dvig našega gospodarstva«.

S temi uvodnimi besedami je predsednik okrajnega odbora SZDL tov. Viktor Zupančič v nedeljo zjutraj pred množico gostov, domačinov in predstavnikov oblasti ter organizacij začel svečani nagovor pred novomeško Vajensko šolo, ki se je spremenila v veliko, sodobno razstavišče poklicev. V želji, da bi tudi naš okraj sledil naglemu razvoju sodobne tehnike, da bi si v vzgoji mladih kadrov pomagali predvsem z lastnimi močmi in tako zagotovili neoviran nadaljnji, vedno hitrejši razvoj gospodarstva v okraju, si je OLO postavil težko nalogo: pripraviti razstavo poklicev. Težko zato, ker ne terja samo velikih materialnih izdatkov in truda, temveč tudi zategadelj, ker naj bi učinkovito prispevala k reševanju specifičnih vprašanj, ki tarejo mlada podjetja, kmetijstvo in druge panoge gospodarstva v okraju. Kaže, da so organizatorji — OLO, vodstva številnih podjetij in Sekretariat za delo pri IS LRS — nalogo dobro rešili. Večina vseh dosedanjih ocen o veliki, koristni in potrebni razstavi je namreč taka, da smo lahko vsi veseli lepega napredka in dobro uresničene zamisli o nazorni manifestaciji delovnih mest, ki čakajo mlade ljudi v našem okraju.

MRAVLJIŠČE, NE PA VAJENSKA ŠOLA!

Neverjeten živ-žav vlada te dni okrog nove vajenske šole. Dolge kače mladih in starih obiskovalcev se vijejo skozi hodnike in razstavne šolske prostore. Že kar prvi dan si je ogledalo razstavo nad 3200 ljudi, v ponedeljek 2965 (od tega 1485 šolarjev in dijakov), v torek je prišlo samo iz Kranja 1100 otrok in spet nad tisoč šolarjev iz šol našega okraja. V ponedeljek smo na razstavi opazili izredno veliko kmetov in kmetic. V prenekaterem razstavnem prostoru so se ustavljali in pritrjevali:

»Da, da, vse mora biti, za vsako reč — svoj mojster!«

Zanimive fotografije (večina delo novomeške Fototehnike) prikazujejo skoraj 700 najrazličnejših poklicev, izdelki posameznih strok, obrti in dejavnosti pa v mali meri olajšujejo obiskovalcem, da dobe pravilne predstave o posameznih poklicih.

»Rada bi bila medicinska sestra,« je zaupala sošolki učenka iz Sevnice, ko sta se v drugem nadstropju ustavili pred vrsto zanimivih fotografij, zdravniških pripomočkov in podatkov, koliko tega kadra bomo v okraju potrebovali v prihodnjih letih. Že sta se zapletli z dežurno sestro v kratek razgovor. Koliko takih želja je bilo izrečenih, koliko spodbud je rodilo navdušeno ogledovanje razstavljenih predmetov!

»Fantje, poglejte, promet!« Skupina mladih obiskovalcev nekje s podeželja kar ni mogla iz sobe, kjer so se seznanili s poklici šoferjev, avtomehanikov, železničarjev, vezistov in varnostne službe na cestah.

VTISI GOSTOV SO POLNI POHVAL

Druge spet so pritegnili najrazličnejši poklici, razvrščeni v vseh sobah in hodnikih. Naj ne bo preveč, če zapišemo še izjavo enega izmed gostov-pedagogov, ki so si pred začetkom II. skupščine Združenja za poklicno usmerjanje ogledali razstavo:

»Pa to je bolje kao zagrebački velesajam! Tu imaš šta da vidiš, to bi trebalo da vidi sva naša omladina!«

Podobnih navdušenih izjav na razstavi ne manjka. — Dr. Vinska iz centralne poklicne posvetovalnice v Zagrebu:

»Sklenila sem, da moramo nekaj podobnega organizirati tudi mi v Zagrebu!«

(Nadaljevanje na 3. strani)

Nesebični prostovoljci

— Jugoslavijo pojmujejo povsod v svetu kot nekaj izrednega; vidni uspehi na vseh področjih, ki jih dosegamo, so temu vzrok. Tudi v našem Rdečem križu je tako. Zakaj visoko cenijo njegovo delo tudi v inozemstvu? V gospodarski izgradnji ni naš namen zgolj gospodarstvo, ampak izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Ker oboje združujemo, je nad našimi uspehi začuden ves svet. Tudi plodno delo našega Rdečega križa je posledica dveh stvari. Ljudska oblast s pomočjo vse družbe odpravlja vzroke zdravstvenih in socialnih težav, da bi človeku olajšala življenje. To je prvi faktor. Drugi močan faktor pa so naši ljudje, takšni kot ste vi, ki so nesebično, prostovoljno delali pri uresničevanju teh nalog. Takšnih ljudi ima naša domovina mnogo in to ji pomaga izpolnjevati velike naloge v njenem razvoju.

Tako je pozdravila 32 odlikovancev Rdečega križa iz novomeškega okraja podpredsednica OLO inž. Vilma Pirkovič na lepi slovesnosti v soboto, 14. maja, v sejni dvorani OLO. Odlikovancem so spregovorili in jim čestitali še predsednik okrajnega odbora SZDL Viktor Zupančič, zastopnik GO RK Dušan Reja ter predsednik OO RK inž. Ivo Zobec, ki je odlikovanja razdelil. Podmladkarji so vsakemu odlikovancu podarili nagelj, v imenu odlikovanih pa se je zahvalil Jože Moreti. Odlikovani so bili:

Z ZLATIM ZNAKOM RK:
Jože Moreti, Novo mesto, in Marija Lavrič iz Žužemberka.

S SREBRNIM ZNAKOM RK:
Fanči Novak, Stopiče; Marjana Aš, Straža; Ana Stemberger, Šentjernej; Janez Šolmajer, Novo mesto; Henrik N[illegible]lak, Stopiče; Zora Herakovič, Metlika; Ivan Kastelic, Gradac; Marija Gazvoda, Črnomelj; Rezka Jelenič, Črnomelj; Marica Hudelja, Vinica; Ivanka Ostrelič, Pišece; Franc Vadnal, Dobova; Matija Brezovar, Šentrupert; Ivanka Miklič, Čatež; Ludvik Slak, Trebnje; Darinka Japelj, Trebnje; Margareta Belovsky, Mirna.

Z BRONASTIM ZNAKOM RK:
Franc Prijatelj, Šmihel; Anton Kozoglav, Mirna peč; Angelca Pretnar, Novo mesto; Leon Škrabel, Novo mesto; Janez Juršič, Dolž; Ana Mihelič, Mali Slatnik; Ivan Povše, Dobravice; Ivanka Šavor, Radovica; Peter Jankovič, Suhor; Marija Drobnič, Trebnje; Marija Koračin, Mokronog; Amalija Zore, Trebelno, in Marija Kolar, Senovo.

Pionirsko slavje v Kanižarici

Pod pokroviteljstvom ing. Branka Peternelja, direktorja rudnika Kanižarica bo domače DPD SVOBODA 22. maja 1960 ob 10. uri priredilo v Kanižarici pionirsko slavje.

Po svečanem nagovoru bodo sprejeli v pionirsko organizacijo in članstvo DPD Svoboda nad 50 kanižarskih otrok. Po sprejemu pionirjev bo slovesno razvitje pionirskega prapora. Slavnostnemu delu bo sledil še kulturni program, katerega bodo izvajali poleg kanižarskih pionirjev še harmonikarski zbor Slovenskega doma TRIGLAV iz Karlovca, tamburaši Prosvetnega društva Adlešiči ter pevski pionirski zbor osemletke iz Črnomlja.

Na slavje se kanižarski pionirji že dalj časa vestno pripravljajo, saj bo njihova prireditev hkrati osrednja kulturna manifestacija pionirjev občine Črnomelj v počastitev dneva mladosti. Na kanižarsko pionirsko slavje so povabljeni še najboljši učenci in učenke iz bližnjih osnovnih šol.

Svoj kulturni program bodo pionirji ponovili še isto nedeljo ob 15. uri v črnomaljskem prosvetnem domu.

Prireditev je toliko pomembnejša, ker je edinstven primer, da bodo slovesno vključili v vrste mladih kulturnih aktivistov tudi naše najmlajše — pionirje. Razveseljivo je posebej, da pripravljajo po zgledu kanižarske Svobode tudi ostala prosvetna društva občine Črnomelj slovesno vključitev pionirjev v članstvo prosvetnih društev.

Ustanovni občni zbor novomeške stanovanjske zadruge

V četrtek 26. maja bo ob 19.30 v dvorani Okr. zavoda za socialno zavarovanje ustanovni občni zbor stanovanjske zadruge. Iniciativni odbor vabi k udeležbi člane in druge interesente.

Naš šopek

za letošnji rojstni dan dragega tovariša TITA smo nabrali po vseh livadah med Kolpo in Savo; vmes je cvetje z Lisce in Bohorja, vanj je vpleteno zelenje bizelanskih goric in pozdrav z mokriških travnikov, vmes so rdeče rože s Krškega polja, iz Bele krajine in z Gorjancev; z bršljanom z Roga in s Frate smo ga prevezali in pretkali s svežim zelenjem, nabranim vzdolž tihe Krke. Skromno cvetko ob spomeniku prvih ustreljenih Skojevcev v Rorah nad Krškim smo utrgali in jo dali v sredo med rože, natrgane na zelenih pasovih ob novih velikanih: Novoteksu, Beltu, IMV, gigantu celulozarjev in papirničarjev na Vidmu, Novolesu in vzdolž lepe črno-bele magistrale, ki spaja jug s severom in zahodom domovine. Povsod, kamor smo se sklonili po droban, živopisan cvet, je krog nas brnelo klijoče življenje v tisočerih odtenkih, vendar povsod ubrano v eno samo veličastno pesem:

Lepo in prijetno je živeti v svobodni domovini, deželi družbenega samoupravljanja, razvite socialistične demokracije, zibelki delavskih svetov, domovine, neustrašnih partizanov in junaških revolucionarjev! Lepo in prijetno je ustvarjati, graditi in kovati s tovarišem TITOM nov svet sreče in napredka, boljšega in srečnejšega življenja državljanov naše socialistične dežele.

Vsi delovni ljudje novomeškega okraja, mladina in njegovi pionirji pošiljamo dragemu tovarišu TITU najprisrčnejše tople čestitke za njegov letošnji rojstni dan z željo, da bi bil še dolga, dolga leta zdrav, srečen in zadovoljen v naši ljubljeni domovini! Ob letošnjem Dnevu mladosti, ob petnajstletnici osvoboditve in desetletnici ustanovitve prvih delavskih svetov pa se mu še prav posebej zahvaljujemo za vse, kar je dal s svojim bogatim življenjem in s plodovitim ustvarjalnim delom našim narodom in naši svetli bodočnosti!

Obiščite RAZSTAVO POKLICEV v Novem mestu, med približno 700 poklici bo primerna življenjska zaposlitev tudi za mladega človeka, ki mu želite na poti v srečno bodočnost prav gotovo vse najboljše! Ne pozabite: prezanimiva razstava bo odprta samo še danes, jutri, v soboto in v nedeljo!

Dan mladosti

letos predvsem v množičnih prireditvah po občinah

Okrajni komite ljudske mladine Novo mesto je bil mišljenja, da naj bodo proslave dneva mladosti bolj množične, obširnejše, zato tudi ni predvideval okrajnih proslav. Parade, srečanja, festivali in športna tekmovanja bodo po vseh občinskih centrih, v kolektivih in drugod. Le tako bodo tekmovanja in proslave zajele vso mladino. Letos je prvič predviden v športnih tekmovanjih tudi ljudski mnogoboj (skok v daljino, met krogle, vlečenje vrvi in tek na 100 m). Vendar bo tudi nekaj prireditev in sprejemov v Novem mestu, ki ne bodo samo občinskega značaja.

17., 18. in 19. maja so skupine mladine, ki služi vojaški rok, obiskale naša podjetja, naše delovne kolektive in si ogledale njihovo delo in delo njihovih madinskih organizacij.

Danes bo ob pol desetih dopoldne na Glavnem trgu v Novem mestu sprejem štafete. Sledila bo prireditev, na kateri bo nastopil pevski zbor gimnazije in godba JLA. Popoldne ob pol dveh bo v domu JLA brezplačno predvajanje dokumentarnih filmov za mladino, zvečer pa mladinski ples.

23. maja bo v Sevnici parada mladosti in festival mladinskih pevskih zborov.

23. in 24. maja bo v Vidmu-Krškem kmečki praznik, združen z manifestacijami mladine.

25. maja bodo v Novem mestu razna športna in druga tekmovanja. Mladina JLA bo priredila sprejem šolski in delavski mladini v Bršljinu. Tega dne bo tudi šahovsko tekmovanje mladinskih aktivov za prehodni pokal okrajnega komiteja LM.

VREME

za čas od 19. do 29. maja.

Nestalno vreme s pogostimi padavinami in zlasti pozneje tudi hladno vreme.

Raziasnitve ne bodo trajale več kot dva dni. Dr. V. M.

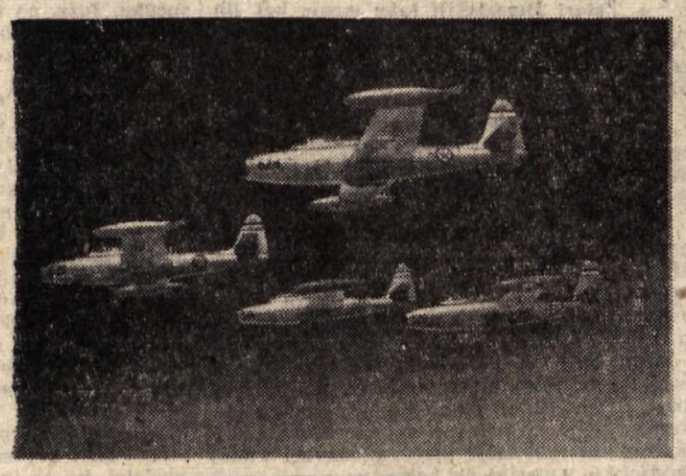

Ob 21. maju — DNEVU LETALSTVA — pozdravljamo vse naše hrabre čuvarje sinjega, svobodnega neba! Čestitamo jim k letošnjim praznikom: k 50-letnici, odkar je poletel prvi Jugoslovan, in k 18-letnici obstoja Jugoslovanskega vojnega letalstva! Naši letalci bodo obe obletnici počastili letos z vrsto prireditev in različnih manifestacij

Volitve delavskih svetov

Volitve novih delavskih svetov so vsi kolektivi v okraju že razpisali. Novi organi delavskega upravljanja bodo povsod izvoljeni do konca tega meseca. Do zdaj so v občini Brežice izvolili 5, v občini Črnomelj 4, v občini Senovo 5, v občini Videm - Krško 3, v občini Sevnica 1, v občini Trebnje 1, v občini Novo mesto pa 17 delavskih svetov.

Predvolilna zborovanja so bila povsod dobra, bilo pa je tudi nekaj primerov, da so na njih samo potrdili novo kandidatno listo, stari delavski svet pa ni o svojem delu nič poročal. Najboljša predvolilna zborovanja so bila v Tovarni celuloze in papirja Videm-Krško in pri KGP Novo mesto. Nekoliko pozneje bodo večji kolektivi kakor KGP Novo mesto, Novoles, Novoteks, Tovarna celuloze in papirja ter Kopitarna Sevnica, volili tudi obratne delavske svete. Ti kolektivi morajo prej pripraviti poslovnike obratnih delavskih svetov. Do zdaj ga je pripravilo le KGP Novo mesto.

•

V soboto: III. mednarodni lesni sejem v Ljubljani

21. maja bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli III. mednarodni lesni sejem. Ta velika prireditev lesno-predelovalne industrije bo do 29. maja seznanjala obiskovalce z vsem, kar sodi v to stroko. Sejem je največja prireditev te vrste v južni Evropi in prav gotovo zasluži, da si ogledamo številne novosti predelovanja lesa in napredek naše industrije. Sodelovalo bo 181 podjetij, od teh 35 razstavljavcev iz tujih držav.

Letos za Suho krajino: 61 milijonov investicij

V petek, 22. aprila, je bila 17. seja Občinskega ljudskega odbora Žužemberk. Na seji so obravnavali družbeni plan za leto 1960 ter sprejeli več odlokov in sklepov. Obrazložitev družbenega plana je podal predsednik Jože Gosenca.

Družbeni bruto proizvod je treba v primerjavi z lanskim letom povečati za 18,4%, narodni dohodek pa za 16,5%. Za dosego večjega družbenega bruto proizvoda je potrebno povečati količinsko proizvodnjo na podlagi povečanja delovne storilnosti in le z delno povečano delovno silo.

Na povečanje narodnega dohodka pa mora tudi vplivati smotrnejše izkoriščanje osnovnih in obratnih sredstev, razvijanje zadružnega sodelovanja v kmetijstvu, smotrno investiranje, pravilna tarifna politika in nadaljnje uveljavljanje delavskega in družbenega samoupravljanja.

Skupne investicije v letu 1960 bodo znašale 61,320.000 din. Namenjene so gospodarstvu v znesku 42,320.000 din, splošno družbeni dejavnosti pa 19,000.000 din.

Gospodarske investicije so namenjene: industriji 15 milijonov, kmetijstvu 15 milijonov, obrti 9,820,000 din, trgovini 1,500.000 din in gostinstvu 1,000.000 din. Sredstva po posameznih gospodarskih panogah bodo uporabljena v tele namene: v industriji za nabavo opreme in obratnih sredstev za obrat IEV v Žužemberku, v kmetijstvu za gradnjo zadružnega centra v Žužemberku, za gradnjo skladiščne in strojne lope v Hinjah in za nabavo kmetijske opreme, v obrti za rekonstrukcijo Splošnega mizarstva Dvor, za gradnjo kovačnice pri Kmetijski zadrugi Dvor ter za potrebe kovinskega obrata v Žužemberku. V trgovini bodo nabavili opremo za trgovsko podjetje Suha krajina, v gostinstvu pa za ureditev prostorov in za nabavo opreme v gostinskih podjetjih.

Investicije splošno družbenih dejavnosti so namenjene začetni gradnji stanovanjskega bloka v Žužemberku, gradnji vodovoda v Žužemberku, manjši znesek pa bo porabljen za obnovo žužemberškega gradu ter za ureditev kopališča in camping prostora ob Krki v Žužemberku.

Proračun žužemberške občine je za približno 25% večji od lanske proračunske realizacije. Ker se izdatki lahko povečajo le za 19%, bodo del ustvarjenih dohodkov v znesku 3,000.000 dinarjev odvedli v posebno rezervo in jih bodo lahko črpali šele po sprostitvi. Iz proračuna je razvidno, da se bodo povečali osebni izdatki v primerjavi z lanskim letom za 24,6%, materialni izdatki pa za 14,9%. Dohodnina od kmetijstva in občinska doklada od kmetijstva bosta v skupnem znesku predpisani v enaki višini kot v preteklem letu. Analiza proračuna pokaže, da se bodo davki letos vrnili kmetovalcem v celoti in sicer v obliki proračunskih izdatkov za šolstvo in za prispevek za obvezno socialno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev.

Dve dragatuški

Šolsko zadrugo so ustanovili v Dragatušu oktobra lani. Vanjo so včlanjeni vsi učenci višjih razredov osemletke. Zemljo je šolski zadrugi odstopila železniška direkcija, katera jo ima odkupljeno za gradnjo železnice. Letos so posadili na 8 arov krompir na 18 arov so posejali koruzo, na 10 arov pa bodo imeli poskusni travnik, ki ga bodo gnojili z umetnim gnojem. Eno parcelo bodo pustili negnojeno, da bodo ljudje videli, kaj se bolj izplača. Vse to delajo v kooperaciji s kmetijsko zadrugo. Pridelke bodo prodali in povrnili kmetijski zadrugi stroške. Z dobičkom nameravajo organizirati izlet. Prihodnje leto bo dobila šolska zadruga na razpolago en hektar zemlje.

Razen tega imajo šolarji še sadovnjak na Tanči gori, ki ga dajejo v najem. Šolarji so posadili tam 19 orehov, 20 jablan in 64 višenj.

Kmetijska zadruga Dragatuš ni dosegla plana kooperacij koruze, deteljišča in travništva ter krmnih rastlin, medtem ko ga je pri krompirju presegla. Pri koruzi je bil slab odziv zaradi tega, ker so dobili lani slabo kaljivo seme pri deteljiščih in travništvu, ker Poturnščica poplavlja in bi umetno gnojilo odnesla voda; pri krmnih rastlinah pa zato ne, ker kmetje uporabljajo za krmo raje krompir. Zadruga odkupi vedno več prašičev in telet pa tudi goveda, kar je bilo pred nekaj meseci še redkost.

Popis lastniških stanovanj

V začetku letošnjega leta so v vseh občinah popisali najemniška stanovanja, le v večjih središčih pa hkrati tudi lastniška. Popis najemniških stanovanj je bil osnova za določanje novih najemnin. Temu popisu bo sledil zdaj še popis lastniških stanovanj na podeželju. Mnoge stanovanjske stavbe so že dotrajale, sezidane so tudi številne nove, popis vseh pa bo omogočil pravičnejšo razdelitev zgradarine, ki jo lastniki plačujejo kot neko vrsto davka.

S peskom zasut

22. aprila je v privatnem peskokopu v Preslado lu zasulo 65-letnega Alojza Bizjaka z Malega Trna. Po približno 20 minutah so ga sicer rešili izpod plazu, mu dajali umetno dihanje, da mu je spet začelo utripati srce, a je dva dni kasneje v brežiški bolnišnici le podlegel notarnjim poškodbam.

Pozabljivost in poštenost

24. aprila je prinesel na postajo LM v Novem mestu trgovski pomočnik Jože Božič, zaposlen v trgovini čevljev Borovo, denarnico, v kateri je bilo 29.400 dinarjev in osebna izkaznica na ime Jože Strojin iz Mihovice pri Šentjerneju. Kmalu za najditeljem je prisopihal na PLM lastnik denarnice, ki je bil zelo vesel poštenosti najditelja.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Spodkopani vrh

Konferenca na najvišji ravni sirših predsednikov, o kateri se je toliko pisalo in govorilo in ugibalo je takoj na začetku doživela usodo, ki je ni nihče pričakoval. Pravzaprav o konferenci niti ne moremo govoriti, ker se uradno ni niti začela. Prišlo je samo do predhodnega sestanka v ponedeljek ob enajsti uri v Elizejski palači v Parizu. In na tem sestanku je prišlo do nepričakovanega obrata, ko je sovjetski premier Hruščev postavil tri pogoje za svojo udeležbo na konferenci.

Hruščev je zahteval od predsednika Eisenhowerja, naj uradno izjavi, da se poleti ameriških letal nad sovjetskim ozemljem ne bodo nadaljevali, naj uradno obžaluje in obsodi to prakso in naj kaznuje neposredne krivce za vohunske polete. Hkrati je Hruščev predlagal oziroma zahteval, naj bi konferenco na vrhu preložili za šest do osem mesecev. Sovjetski premier je tudi izjavil, da v sedanjih okoliščinah ne vidi potrebe, da bi predsednik Eisenhower obiskal Sovjetsko zvezo.

Po najnovejših poročilih je Eisenhower ustregel prvemu pogoju premiera Hruščeva, to je zahtevi, naj izjavi, da se vohunski poleti ameriških letal nad sovjetskim ozemljem ne bodo nadaljvali. Ni pa očitno izpolnil drugih dveh pogojev. Ko to pišemo, je skoraj gotovo — za nekatere popolnoma gotovo — da konfrence na vrhu ne bo.

Odveč bi bilo opisovati vse sestanke, poskuse posredovanja, izjave in stališča posameznih predsednikov in njihovih zastopnikov. To, kar je najbolj prizadelo svet, ki je dolgo upal, da bodo na vrhu storili vsaj korak naprej, je dejstvo, da je bil zdaj storjen v mednarodnih odnosih kvečjemu korak nazaj. To je resna zadeva. Njeno bistvo je zadel predsednik Tito v svoji izjavi ob pariški konferenci. »Niti en človek, ki mu je pri srcu mir, — pravi predsednik republike v svoji izjavi — ne more mimo tega, da ne bi najostreje obsodil vpada ameriškega letala v zračni prostor ZSSR in poskusov, ki so jih storili, da bi tako prakso opravičili in legalizirali...« Toda:

Res je, da je med ZDA in ZSSR prišlo do resnih in velikih stvari. Velike niso torej po svojih dejanjih, temveč po svojih posledicah. Toda ali je to sedaj sploh glavno? Ali je treba, da je to povod za nesoglasja takih dimenzij?«

Človeštvo prav gotovo odgovorja: Ne, ni treba. Človek se ne more ubraniti vtisa, da bi z nekoliko več dobre volje z obeh strani konferenca lahko začela z delom. Čemu naj bi incident z letalom, čeprav je še tako resna zadeva, onemogočil prvi resnični poskus ustvariti koeksistenco med bloki.

Ko to pišemo, smo še sredi krize in odmev svetovnega javnega mnenja na neodgovorno ravnanje državnikov predvsem ZSSR in ZDA še ni prišel do nas. Ni dvoma, da bo razočaranje glavna nota v svetovnem odmevu, a tudi dobršen del jeze, strahu in obžalovanja. Ljudje po vsem svetu se bodo nedvomno spraševali, ali res ni bilo mogoče pozabiti na tako imenovani ugled velesil in storiti nekaj koristnega.

Ko to pišemo, še ni znano za nobenega predsednika, kdaj namerava odpotovati iz Pariza. Očitno je namreč, da ti državniki le čutijo pezo svetovnega javnega mnenja na svojih hrbtih in da se vsakdo boji odgovornosti za neuspeh konference. Zato skuša vsakdo zvaliti krivdo na drugega, tako rekoč oprati si roke pred svetom.

Toda ali ni smešno? Pravzaprav ni smešno, ker gre za tako velike in resne stvari, ker gre za mir. Kdo so pravzaprav ti ljudje, najsi bodo še tako veliki in mogočni državniki velikih in mogočnih držav, da zaradi njihove nepopustljivosti in pomanjkanja prožnosti drhtijo milijoni ljudi po vsem svetu — da, in tudi v njihovih lastnih državah. Zakaj kdo ima koristi od obnovitve hladne vojne, o kateri so upali, da se ne bo nikdar več vrnila? Menda nihče in vendar se dogajajo take reči.

»Stvari, za katere gre — je dejal predsednik Tito v svoji izjavi — ne zadevajo samo dveh ali štirih sil ali samo določenega kroga in števila držav, marveč po svojih posledicah neposredno zadevajo tudi vse druge države. Zato je danes še bolj jasno, da je dolžnost in obveznost vseh držav v tem, da se še bolj in v večji meri zavzemajo za premostitev sedanjih ovir, za sanacijo mednarodnih odnosov in za zagotovitev miru v svetu.«

Dobro izbran poklic - srečno življenje

Od 15. do 17. maja je bila v dvorani kina KRKA v Novem mestu II. redna skupščina Jugoslovanskega združenja za poklicno usmerjanje, na kateri se je zbralo nad 200 delegatov in gostov iz vse Jugoslavije

Skupščino so najprej pozdravili sekretar Okrajnega komiteja ZKS Novo mesto Franc Pirkovič in sekretar za delo pri Izvršnem svetu LRS Milan Košmelj. Le-ta je delegatom izročil tudi pozdrave odsotnega člana Zveznega izvršnega sveta Mome Markovića. V ponedeljek je skupščino pozdravil še zastopnik Zveze gluhih in poudaril velik pomen poklicnega usmerjanja pri rehabilitaciji invalidov in za delo manj sposobnih oseb. Prvi dan so poslali tudi pozdravno brzojavko predsedniku Titu. Delegate in goste je v ponedeljek zvečer v Dolenjskih Toplicah sprejel predsednik OLO Novo mesto Niko Belopavlovič.

Delo skupščine je bilo usmerjeno v dva dela: splošni in strokovni. Predsednik združenja Radko Maričić je najprej prebral referat o dosedanjem delu in nadaljnjih nalogah poklicnega usmerjanja. V referatu in razpravi so poudarili, da se poklicno usmerjanje vedno bolj uveljavlja kot pomembna družbena dejavnost. Tako je bilo v času med prvo in drugo redno skupščino ustanovljenih 12 novih posvetovalnic za izbiro poklica. Število prosvetnih in družbenih delavcev, ki sodelujejo pri reševanju problemov poklicnega usmerjanja, se iz dneva v dan veča, pa tudi šole se čedalje bolj vključujejo v to aktivnost.

V razpravi je bilo poudarjeno, da število članov združenja, čeprav se je v razdobju med dvema skupščinama povečalo za 500, še daleč ne odgovarja stvarnim možnostim. S problemi izbire poklicev se ukvarja mnogo širši krog ljudi, ki jih bo treba vključiti v članstvo. Da pa bi to dosegli, je treba združenje organizacijsko utrditi in preko sekcij zagotoviti stalne stike s člani. Sekcije združenja obstajajo zdaj v vseh republikah, razen v Črni gori, kjer pa tudi že pripravljajo njihovo ustanovitev.

Skupščina je ugotovila, da dejavnost poklicnega usmerjanja v komunah še ni v skladu z naraščajočimi potrebami po kadrih. Največ strokovnjakov in ljudi, ki se zanimajo za vprašanja izbire poklica, je sedaj vključenih v komisijah za poklicno usmerjanje pri okrajih. V prihodnje si bo treba prizadevati, da se bo težišče tega dela preneslo na komuno, kjer se odvija vse družbeno življenje. Združenje sicer doslej ni zapostavljalo potreb po razvijanju takega sodelovanja v komuni, vendar temu ni dovolj prilagajalo tudi nekaterih organizacijskih oblik. Vedno bolj se kaže potreba, da bi v vseh občinah ustanovili komisije, večje komune pa bi morale imeti tudi referente za poklicno usmerjanje. Še v večji meri kot doslej bo treba vključevati v napore za organizirano izbiro poklica tudi šole in gospodarske organizacije. Te so skupaj s starši in mladinsko organizacijo predvsem odgovorne zagotoviti mladini pravilno izbiro poklica.

Predvsem se morajo podjetja čutiti odgovorna za poklicno usmerjanje ljudi, kar je treba povezovati s problemi delovne storilnosti in fluktuacije delovne sile. Prav tako morajo skrbeti tudi za pravilno zaposlovanje delovnih invalidov in jih usposobiti za take poklice, ki bodo ustrezali njihovi invalidnosti in bodo ohranjali v njih občutek, da so družbi potrebni.

V ponedeljek in torek so obravnavali predvsem strokovna vprašanja. Tako so prebrali več referatov in koreferatov o problemih metod in organizacije dela pri poklicnem usmerjanju, o poklicnem izobraževanju v šolah, socialni in poklicni rehabilitaciji defektnih oseb, o problemih poklicnega usmerjanja invalidov, ženske mladine in o drugem. V referatih in v razpravah so osvetlili številne probleme, ki se pojavljajo pri praktičnem delu poklicnega usmerjanja mladine in preštevilne koristne zaključke za delo v prihodnje. Skupščina je končala delo v torek popoldne. -r

Na čast desetletnice delavskega samoupravljanja

V soboto zvečer je občinski sindikalni svet v Novem mestu priredil uspelo slavnostno akademijo, s katero je počastil 10 let delavskega samoupravljanja. Med gosti in predstavniki OLO, ObLO ter političnih in drugih organizacij je bil tudi podpredsednik republiškega sveta sindikatov Slovenije tov. Jože Borštnar. Po odigrani Internacionali je o zgodovinskem pomenu 10-letnice DS govoril Janko Kastelic, predsednik občinskega sindikalnega sveta. V kulturnem delu sporeda je zaigral orkester pod taktirko tov. Mitaga več odlomkov, basist V. Drenovec je zapel Simonitijevo Naše gorice in Barletovo Na Krki, tov. Naumovski pa je ob spremljavi pianista S. Finka zaigral Marlacckijevo Fantazijo za flavto. Z množično pesmijo Zastava partije je bila akademija zaključena.

Prav obžalovati pa moramo, da je bila dvorana le do polovice polna. Člani številnih sindikalnih podružnic, ki so bili obveščeni o prireditvi, se navzlic vabilom niso udeležili kvalitetne proslave. Odbori skoraj vseh podružnic ob tem pač ne bi smeli spraševati, kaj je treba delati!

Utopljena konja

23. aprila dopoldne je Ivan Mušič iz Bistrice pri Črnomlju peljal z vozom v Metliko več hlodov orehovega lesa. V vasi Primostek konji niso mogle spreljati v klanec, zato je prosil julija Bajuka iz Primostka, naj mu s svojimi konji pomaga. Med tem pa je 16-letni J. J., ki je vozil z Mušičem, spregel konja in ju hotel napojiti v Lahinji. Konja sta bila vroča in sta se fantu strgala, zaplavala, se z vprego zamotala in utopila. Mušič je tako utrpel škode za približno 230.000 dinarjev.

Z novomeškega sejmišča

Na novomeškem sejmišču je bil v ponedeljek 16. maja promet zelo živahen, cena pa se bistveno ni spremenila. Od 1143 pripeljanih prašičev je bilo prodanih 988 od 3000 do 16.000 din.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

■ V nedeljo zjutraj so v Sovjetski zvezi uspešno izstrelili prvo vesoljsko ladjo, kakor jo zaradi njene teže — 4,5 tone — upravičeno imenujejo sovjetski znanstveniki. Vesoljska ladja je opremljena z vsemi aparati, ki jih premore sodobna znanost, manjka samo še človek — za zdaj. Vilman, sovjetski znanstvenik iz Estonije, je dejal, da nas samo še meseci in ne več leta ločijo od dneva, ko bo človek poletel v vesolje.

■ Francija in Zahodna Nemčija bosta sklenili sporazum, po katerem bo zahodnonemška vojska imela na francoskem ozemlju skladišča in oporišča kakor tudi zemljišča za manevre in za vaje letalskih enot.

■ Generalni sekretar OZN Hammarskjoeld bo letos junija obiskal glavno mesto Južnoafriške unije Pretorio, kjer se bo z zastopniki vlade razgovarjal o politiki rasne diskriminacije.

■ V zahodnonemški pokrajini Baden-Württemberg so bile volitve v deželni parlament. Po končnih rezultatih so krščanski demokrati dobili nekaj nad 1,162.00 glasov oziroma 39,4%, socialni demokrati 1,044.246 oziroma 35,5%, svobodni demokrati pa 459.258 oziroma 15,6%. V primerjavi z volilnimi izidi leta 1956 so krščanski demokrati izgubili 3,2% glasov, medtem ko so jih socialni demokrati dobili 6,6%.

■ Iz nekega zapora v Mehiki so izpustili Jacka Mornara, ki je leta 1940 ubil Leva Trockega. V ječi je presedel dvajset let. Med tem časom je užival posebne ugodnosti: imel je zase celico, radijski in pozneje tudi televizijski sprejemnik in vsak mesec je redno prejemal po 100 dolarjev — nihče ne ve od kod.

■ Vojaško sodišče v Bagdadu, glavnem mestu Iraka, je obsodilo 24 oseb zaradi veleizdaje, med njimi 18 na smrt.

■ Laburistična stranka Velike Britanije je bila hudo poražena na občinskih volitvah v Angliji in Walesu. Konservativci so dobili 145 novih mest in jih izgubili samo 13, medtem ko so laburisti dobili samo 13 mest in jih izgubili kar 185. S porazom laburistov so se okoristili ponekod tudi liberalci.

TOVARNA KLEJA
LJUBLJANA, Šmartinska cesta 50
Telefoni: h. c. 30-368, 30-894 — direktor 30-611, komerciala 31-564
Proizvaja: kostni klej znamke »Maček« v biserniih perlah, vse vrste kožnih klejev, tehnično, prečiščeno in fotoželatino, tehnične maščobe, razklejeno in surovo kostno moko ter roževino.
Prepričajte se o odlični kvaliteti vseh proizvodov! Zahtevajte naše prospekte in tehnična navodila!

15. OBLETNICO OSVOBODITVE
POZDRAVLJAJO DELOVNI KOLEKTIVI:
OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA, NOVO MESTO
SINDIKAT DELAVCEV IN USLUŽBENCEV OPEKARNE ZALOG
OPREMALES, NOVO MESTO
INDUSTRIJA OBUTVE, NOVO MESTO
TRGOVSKO PODJETJE »ŽELEZNINA«, NOVO MESTO
HOTEL GRAD OTOČEC
KROJAČ, NOVO MESTO
S. G. P. PIONIR, NOVO MESTO
KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO, NOVO MESTO
OBRTNO PODJETJE ELA, NOVO MESTO
TAPETNIŠTVO IN DEKORATERSTVO NOVO MESTO
TRGOVSKO PODJETJE IZBIRA, NOVO MESTO
GOSTILNA SRABOTNIK, STRAŽA
PEKARIJA, STRAŽA

SVOJE IZDELKE PRIPOROČA
TEKSTILNA TOVARNA
NOVOTEKS
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO
Za vse potrebe in za vse terene
»NOVI KOMBI« IMV
Proizvajamo avtomobile: Novi kombi, sanitetna vozila, IMV 1000-Servis, IMV 1000-Kurir, IMV 1000-Turist, Standard IMV-1000 Turist de Luxe in razno opremo za avtomobile.

»ALKO«
destilerija in tovarna likerjev
LJUBLJANA
se priporoča cenjenim odjemalcem!

Petnajsto obletnico osvoboditve pozdravlja
GOSTINSKA ZBORNICA
za okraj NOVO MESTO

»AMERIKO IMATE DOMA...«

Tovariš urednik,

pošiljam vam pismo našega rojaka Jožeta Stariča, ki se je pred letom dni izselil s Klevevža pri Šmarjeti k svoji materi v Ameriko. Mislim, da bo zanimalo prenekaterega bralca našega lista, kar mi je Starič pred kratkim pisal, saj sva bila tu dolga leta dobra prijatelja. Med drugim mi pravi:

»Dragi Jože, kakor vidim, se nihče od vas, katerim sem že pisal, nič ne zanima kako se v Ameriki gospodari. Zato bi rad danes povedal o tem nekaj novic. Ko pridem z dela domov, si vedno predstavljam, da bi tudi Jugoslavijo lahko spremenili v Ameriko. To vem, ker redno berem Dolenjski list in tudi amerikanski napredni slovenski tisk hvali napredek nove socialistične Jugoslavije, kar me zelo veseli. Ko sprašujem v pismih prijatelje na Dolenjskem, kaj je doma novega, dobim vselej enak odgovor:

— Pri nas ni nič novega, samo davki so vsak dan večji. Jaz jim pa tako odgovorim: kdaj ste videli v stari Jugoslaviji take stroje kot jih vidite danes? Pa so tudi takrat kmetje težko, še težje plačevali davke. Tudi tukaj moramo vsi plačevati velike davke, čeprav je Amerika na visoki stopnji, bodisi v kmetijstvu ali v industriji. Jaz plačam tedensko več kot deset dolarjev davka. Za stanovanje plača mati nad 300 dolarjev na leto. Priznam pa, da večina vaših ljudi noče nič slišati o strokovno načrtnem gospodarstvu v Jugoslaviji. Raje trdijo, da znajo sami brez strokovnjakov dobro obdelovati zemljo, da jih ne bo nihče učil in podobno. Toda kdor tako govori, ta nič ne zna. Zato ni čudno, da težko plačujejo predpisane davke. Ob strokovnem in vzornem obdelovanju bi pa veliko več pridelali in tudi lažje plačevali davke. Tukaj v Ameriki še kokoš ne znese jajca brez umetne hrane.

Vidiš, kadar boste imeli pri vas industrijo dograjeno, bo dosti ljudi izpustilo iz rok svojo priljubljeno motiko in bo šel človek v tovarno. Tam bo ustvaril sebi lepše življenje in skupnosti desetkrat večje prispevke. Jože, na taki podlagi se bodo ustanovila večja posestva. Naj ti še zapišem, da tukaj ne more biti kmet, kdor nima 100 hektarov zemlje, saj drugače nima kaj delati in še tu je dela le za 3 ali štiri ljudi. Sedaj lahko vidiš, kaj je strojna obdelava. Vidiš, tukaj mora kmet prodati na vagone svojih pridelkov. Da bi pa nosil sam na hrbtu v vreči na trg prodajat, ne bi mogel toliko nanositi, da bi se mu splačala samo pot. Kje so pa njegovi drugi stroški, zraven pa še davek! Z 10 kravami je slabo, ker je mleko prepoceni in tudi nima človek pri desetih kravah kaj delati. Dva pomolzeta v eni uri 100 krav brez najmanjše utrujenosti. Mleko je čisto, brez vsake smeti. Vidiš, tukaj je pomoč velike industrije, tudi pri vas bo enkrat kmet pridelal hrane za 50 industrijskih delavcev. Pri vas je potrebno, da se združite v velika in močna posestva. Potem se bo lahko delalo skoraj vse s stroji, kot tu v Ameriki, kjer tudi lahko plačajo predpisane davke. Tudi pri vas bi se lahko tako delalo, ako se združite, pri tako razdrobljenem kmetijskem gospodarjenju pa to ni mogoče.

Vsem tistim, ki hrepene po zaslužku v Ameriki, bi priporočil, da naj doma sodelujejo s kmetijskimi strokovnjaki in naj upoštevajo njihove nasvete, pa si lahko doma ustvarijo prav tako Ameriko kot je tukaj. Prišel je čas, da bodo taki, ki v svojih priljubljenih koših na hrbtu prinašajo svoj višek na trg, res težko plačevali davek. Z združitvijo posestev in s strojno obdelavo si bodo ustvarili večje pridelke in na lažji način si bodo ustvarili lepše življenje.«

Tovariš urednik, tako mi je pisal Jože Starič iz Milwauke v ZDA; zdi se mi prikladno, da bi tiskali to v našem Dolenjskem listu, da bi tudi naši ljudje začeli o tem bolj razmišljati.

S pozdravom, vaš naročnik

JOŽE MATKO,
Dol 15, pošta
Šmarjeta
pri Novem mestu

Razpis delovnih mest pri novomeški podružnici Narodne banke

Razpisna komisija pri Narodni banki FLRJ, Centrali za LR Slovenijo, Ljubljana, razpisuje prosta delovna mesta za podružnico Novo mesto:

1. 3 mesta z visoko strokovno izobrazbo;
2. 11 mest s srednjo strokovno izobrazbo;
3. 1 daktilograf II;
4. dva pripravnika z visoko izobrazbo;
5. 2 pripravnika z višjo izobrazbo;
6. 4 s srednjo izobrazbo.

Pogoji za sprejem: pod točko 1 dokončana ekonomska ali pravna fakulteta, opravljen strokovni izpit ter praksa v banki ali gospodarski organizaciji; pod točko 2. ekonomska srednja šola ali druga srednješolska izobrazba z opravljenim strokovnim izpitom; pod točko 3. nižja izobrazba z ustrezno administrativno šolo; pod točko 4. dokončana pravna ali ekonomska fakulteta; pod točko 5. in 6. ustrezna višja ekonomska oziroma srednja šolska izobrazba.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Temeljna plača po zakonu o javnih uslužbencih in položajna plača po pravilniku o položajnih plača uslužbencev Narodne banke.

Prošnjo z življenjepisom, opisom dosedanjega dela ter prepisom diplome predložite podružnici Narodne banke v Novem mestu najkasneje do 3. junija 1960.

Z razstave delovnih mest

(Nadaljevanje s 1. strani)

Franc Kovač, psiholog iz Kranja: »To je edinstveno v Jugoslaviji! Gledal sem televizijski prenos razstave o poklicih z Dunaja, pa se z vašo razstavo sploh ne da primerjati! Čestitam!«

Knjiga vtisov je polna takih in podobnih izjav. Reka mladih ljudi pa se ves dan počasi premika iz sobe v sobo, iz nadstropja v nadstropje. Tu ne manjka paše za oči. Zdaj se bo laže odločiti za bodoči poklic.

KAM, DA BOM SREČEN V POKLICU IN ŽIVLJENJU?

Nad 4900 mladih ljudi se je vključilo iz vasi v industrijsko dejavnost v okraju v letih 1956—1960. Vsako leto pride iz osnovnih šol v okraju približno 2800 fantov in deklet. Kam se usmerja njihova pot? Kje si bodo rezali kruh v življenju?

Lep odgovor na to nam daje učinkovito pripravljena razstava. Na hodnikih vzdolž delavnic nas v spodnjem delu stavbe seznanijo s svojo dejavnostjo rudarji, elektrotehniki, elektromonterji, elektroinženirji, strojni inženirji, inkasanti in proizvajalci elektrike. V prvi sobi (se pravi zadnji na koncu hodnika — tako teče reka obiskovalcev —) kaže bogastvo poklicev gradbeništvo in z njim tesno povezana različna obrtna dejavnost. Tu srečamo parketarje, stavbne mizarje, kamnoseke, pleskarje, črkoslikarje, ključavničarje, železostrugarje, razne instalaterje, radiomehanike, kleparje in druge. Zraven njih so pečarji, steklarji, sodarji, mizarji, mesarji, lončarji, peki in drugi. V tretji sobi so brivci, frizerji, krojači in šivilje, krznarji, klobučarji, cvetličarji, vrbopletilci, domača obrt in še kaj. Marsikdo bi rad postal knjigovez, tiskar; kam z invalidi? Odgovori so tu.

V pritličju nas lepo in domiselno aranžirani prostor v veži seznani z glavnimi problemi našega okraja. Vzpon v letih 1956—1960—1965 prepričljivo govori o »lakoti« po novih kadrih, o potrebnem načrtnem vzgajanju novih strokovnjakov, delavcev in tehnikov. Na hodniku spoznamo rajonizacijo kmetijstva, zanimive statistike po panogah, kmetijske stroje, razvoj posameznih panog kmetijstva, delo Živinorejsko - veterinarskega zavoda, razvoj sadjarstva, kmetijskih šol, vodnega gospodarstva in pod. Sledi živilska industrija. V 2. sobi nas tekstilna industrija popelje v dolgo vrsto možnosti, ki jih nudi mlademu človeku. Povsod zveš tudi za

- **pogoje za sprejem na delo,**
- **posebne zahteve (vid, sluh,**
- **telesna vzdržljivost), čas pri-**
- **učitve, primernost poklica po**
- **spolih.**

Ob prenekateri fotografiji smo slišali, kako so učiteljice brale učencem prav te pogoje, drugje spet pa so predstavniki podjetij razlagali celim razredom obiskovalcev glavne značilnosti svojih poklicev.

Industrija obutve, kovinska industrija in drugo nas pozdravi, ko zapuščamo pritličje.

V I. nadstropju je v veži oddelek vojaških šol JLA. Na hodniku se je razpotegnilo gozdarstvo (tu pogrešamo mehanizacije!) z lesno industrijo, v sobah pa predelovanje lesa, papirna industrija, gostinstvo in turizem (z zelo zanimivimi podatki o perspektivni rasti teh važnih panog!). S trgovino in prometnimi službami je nadstropje zaključeno; povsod kopica zanimivih podatkov, napotkov, vabil... Res, paša za oči, zaloga brezplačnih nasvetov in navodil!

V veži II. nadstropja razstavlja zdravstvo, hodnik in soba pa sta namenjena izobraževanju odraslim, delavskim univerzam, Zavodu za proučevanje izobraževanja odraslih, dopisnim šolam in Okrajnemu zavodu za izobraževanje. Prosvetna služba, moderni učni pripomočki, delo poklicne svetovalnice in pripomočki za vključevanje mladih v uk — vse to vabi, da se ustaviš, ogleduješ, vprašuješ in vedno bogatejše je tvoje obzorje:

- KAJ VSE ŽE IMAMO, KAJ
- VSE SMO ZGRADILI IN
- USTVARILI V TEH KRAT-
- KIH 15 POVOJNIH LETIH,
- KAKO SREČEN JE ROD,
- KI SE MU ODPIRA TAKA
- BERA POKLICEV IN
- MOŽNOSTI ZA POŠTENO,
- SREČNO ŽIVLJENJE!

Naj povemo to še z besedami tovariša Bogdana Osolnika, sekretarja za informacije Zveznega izvršnega sveta, ki je v knjigo vtisov zapisal tole:

Razstava je zgovoren dokaz napredka v delu, ki naj olajša poklicno usmeritev naši mladini. Obenem pa zelo prepričljivo govori o tem, kako so se ogromno povečale možnosti, ki se danes odpirajo mlademu človeku ob vstopu v poklicno življenje! To je še en dokaz napredka naše Dolenjske v socialistični Jugoslaviji. Čestitam organizatorjem!

Veliko bo zamudil, kdor si razstave v Novem mestu ne bo ogledal. Posebno uslugo pa bodo storili mladini vsi starši, vzgojitelji, vodstva kmetijskih zadrug in gospodarskih organizacij, ki bodo omogočili dijakom, šolarjem in doraščajočim, poklic iščočim fantom in dekletom, da se seznanijo z bogastvom zdaj razstavljenih delovnih mest!

Novo skladišče v Brežicah

Ta mesec sta se združili KPPZ in KZ Brežice v KZ Brežice. Nekaj dni pred združitvijo je KPPZ odprla nova skladišča, v katerih je prostora za 150 vagonov blaga in so stala 24 milijonov dinarjev. V gradnjo je bilo vloženih tudi okoli 5000 prostovoljnih delovnih ur. Skladišča, ki so pri železniški postaji, so bila gotova po šestih mesecih gradnje, namenjena pa so umetnim gnojilom in odkupljenim kmetijskim pridelkom.

O čem so razpravljali brežiški kolektivi

Pred kakimi štirinajstimi dnevi so bili v brežiški občini zaključeni sestanki sindikalnih podružnic, na katerih so delavci predlagali tudi kandidate za nove delavske svete. Na splošno se da ugotoviti, da je za delavsko samoupravljanje največje zanimanje v podjetjih, kjer imajo že uvedeno nagrajevanje po učinku.

V trgovskem podjetju Krka so člani kolektiva razpravljali o delu delavskega sveta. Ostro so kritizirali, zakaj nima njihovo podjetje vpeljanega nagrajevanja po učinku in zahtevali, da se v najkrajšem času — že prihodnji mesec, uvede. Podrobno so obdelali tudi delo vsake njihove poslovalnice, žal pa niso razpravljali nič o približno dveh milijonih dvomljivih terjatev, ki sta najbrž za podjetje izgubljena.

V Tovarni pohištva je dobil vsak delavec nekaj dni pred sestankom poročilo, ki ga je pripravil za sindikalni sestanek delavski svet. Tako so se delavci lahko že prej pripravili za razpravo.

V Komunali so razpravljali predvsem o socialnem zavarovanju. Podjetje ima namreč v bolniškem staležu stalno pet ljudi, nekatere že iz let 1957-58 in še danes niso upokojeni. Zaradi njih mora Komunala plačevati dodatno stopnjo prispevka za socialno zavarovanje. To stopnjo plačuje sicer že več let, toda večino časa neupravičeno, ker podjetje ni zaposlovalo toliko ljudi, od kolikor je zahteval predpis, da se mora plačevati dodatno stopnjo.

V občini Brežice so razpisane volitve v vseh podjetjih, ki zaposlujejo nad 30 ljudi, razen železnic, ki so v reorganizaciji. Z volitvami so začeli že 7. maja, v vsej občini pa bodo zaključene predvidoma do 28. maja.

Sevniški čebelarji za napredek

V nedeljo, 24. aprila, je imela čebelarska družina v Sevnici občni zbor, združen s strokovnim predavanjem, ki se ga je udeležilo okoli 30 čebelarjev iz Sevnice in okolice. Profesor Senegačnik je na željo domačih čebelarjev govoril o nosemi in njenem zdravljenju, ker je ta zahrbtna bolezen izbruhnila letos tudi v sevniškem okolišu in povzročila ogromno škodo.

Zbora so se udeležili tudi vsi gojenci dvoletne kmetijske šole, izmed katerih — tako pričakujejo — bodo mnogi tudi dobri čebelarji.

Zatem se je razvila plodna razprava, nato pa so se čebelarji, obogateni z novim znanjem, razšli.

—rm—

DOLENJSKI LIST!

V vsako hišo Spod. Posavja, Dolenjske in Bele krajine: DOLENJSKI LIST!

Trgovsko podjetje PETROL – Ljubljana
skladišče BREŽICE

obvešča

potrošnike, da bo 22. maja 1960 pričel poslovati

NOV BENCINSKI SERVIS V BREŽICAH (zraven stadiona)

Odprt bo vsak dan neprekinjeno od 6. do 20. ure.
Cenjenim strankam se priporoča

PETROL, Ljubljana skladišče BREŽICE

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Tako velikega zanimanja za probleme razdeljevanja osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah na nedavnem zasedanju Ljudske skupščine LR Slovenije nismo niti pričakovali. V dvodnevni razpravi o osnutku resolucije je sodelovalo 25 ljudskih poslancev, med njimi tudi dr. Joža Vilfan in Stane Kavčič. Uvod v razpravo pa je dal sekretar Sekretariata za delo Miran Košmelj.

V zaključni resoluciji je med drugim rečeno, da sistem delitve dohodka, ki se je izoblikoval v procesu razvoja socialističnih družbenih razmerij, omogoča delovnim kolektivom samostojnejše razpolaganje z znatnejšim delom narodnega dohodka. Večja samostojnost delovnih kolektivov in večja sredstva, s katerimi razpolagajo, so omogočila tudi uvajanje spodbudnejših oblik nagrajevanja. Uvajanje takih spodbudnejših sistemov delitve osebnega dohodka pa pospešuje hkrati nadaljnji razvoj socialističnih družbenih razmerij in hitrejši gospodarski napredek.

Več uspehov hkrati

V procesu uvajanja takih sistemov delitve osebnega dohodka je bil dosežen velik napredek zlasti v letu 1959. Močna politična dejavnost in deloma spremenjeni ter dopolnjeni gospodarski predpisi so spodbudili vse več delovnih kolektivov k temu, da so začeli izdelovati in uvajati lastne sisteme za razdeljevanje osebnih dohodkov po delu.

Ta prizadevanja so prinesla vidne uspehe, predvsem pa naslednje:

S političnega vidika je najpomembnejše, da prehajajo v gospodarskih organizacijah, ki so začele uvajati razdeljevanje osebnih dohodkov po delu osebna pobuda, še bolj do veljave in še bolj neposredno spodbuja proizvajalce za boljše gospodarjenje. To vpliva tudi na krepitev samoupravnih organov v kolektivu, ki morajo vse češče razpravljati o gospodarskih problemih kolektiva.

Prehodni podatki zaključnih računov gospodarskih organizacij za lansko leto kažejo, da se je celotni dohodek na enega zaposlenega povečal v primerjavi z letom 1958 za 14,7 odstotka, dohodek za 18,4, čisti dohodek za 25,9, osebni dohodki za 22,8, skladi podjetij, če vštejemo tudi nerazporejena sredstva, pa celo za 38,4 odstotka. Še bolj viden bo napredek, če zapišemo, da so se še posebno hitro povečali dohodki na zaposlenega. V industriji in rudarstvu se je povečal obseg proizvodnje za 11,4 odstotka, zaposlenost za 3,7, produktivnost dela pa za 7,4 odstotka. V letošnjem letu pa se je obseg proizvodnje povečal že v prvih treh mesecih za 15 odstotkov, število zaposlenih za 4,8, produktivnost dela pa kar za 10 odstotkov. Tak gospodarski napredek pove, da so delavski sveti ponovno dokazali svojo zrelost in potrdili pravilno usmerjenost družbeno-gospodarskega sistema.

Za vse sisteme razdeljevanja sredstev za osebne dohodke, ki so jih uveljavili v delovnih kolektivih, bi lahko izbrali nekatera skupna navodila in skupne osnove. Najvažnejša so naslednja:

Namesto tarifnih postavk po kvalifikacijah so začeli kolektivi uvajati obračunske tarife za posamezna dela in opravila.

Osebne dohodke so začeli meriti tako s količino izdelkov, del in opravil, kot tudi z njihovo kakovostjo in z višino stroškov, ki nastajajo v procesu proizvodnje. V ta namen so začeli uvajati v večjem obsegu fizična in ekonomska merila o uporabi materiala, orodja, pomožnih sredstev, goriva, energije in podobno. Na ta način so zanimanje delavcev osredotočili tudi na splošen gospodarski uspeh, ne pa le na količino.

In končno, z novim sistemom razdeljevanja sredstev za osebne dohodke je postala skupna težnja, da bi bili le-ti čimbolj neposredno odvisni od poslovnega uspeha, ki ga doseže zaključena poslovna enota oziroma gospodarska organizacija kot celota.

Tako nagrajevanje pa spremljajo tudi težnje proizvajalcev, ki se žele strokovno izobraževati za delovna mesta zato, ker tako lahko dosegajo tudi večje proizvodne uspehe. Zato so nekateri delovni kolektivi že začeli uvajati oblike in osnove za strokovno izobraževanje, kakršno terja sodobna delitev dela. Mimo tega je razprava opozorila tudi na nekatere slabosti v nagrajevanju, s katerimi smo bralce svoj čas seznanjali.

FOTO KRONIKA SOBOTE IN NEDELJE

Razen pisanih poročil o razgibanih minulih dnevih še nekaj fotografij o srečanjih v soboto in nedeljo. — Na sliki: delovno predsedstvo II. redne skupščine Jugoslovanskega združenja za poklicno usmerjanje, ki je delala v Novem mestu od nedelje do torka. Glavna misel poročil in bogate razprave je bila strnjena v predlogu: težišče poklicnega usmerjanja je treba prenesti v komune, psihologom in poklicnim svetovalcem pa dati ustrezno mesto v naši družbi.

V nedeljo dopoldne je bila ob navzočnosti množice domačinov ter številnih gostov iz Ljubljane, Kranja, Beograda in drugih mest odprta prva velika razstava o poklicih v novomeški Vajenski šoli. Na sliki: oddelek poklicev v prometni službi, ki ob nenehnem razmahu potrebuje kakor mnoge druge naše službe vedno več novih kadrov.

Približno 15.000 ljudi iz našega in karlovškega okraja se je v nedeljo dopoldne udeležilo velikega zborovanja v Ozlju, ki sta ga priredila okrajni odbor SZDL Karlovac in tamkajšnji okrajni sindikalni svet v počastitev 19. obletnice streljanja ozaljskih komunistov, 15-letnice osvoboditve in 10-letnice delavskih svetov. Posebno lepa udeležba iz našega okraja je bila iz Novega mesta, Črnomlja in Metlike.

V soboto dopoldne so v Novem mestu startali najboljši uslužbenci Ljudske milice LRS v motoristiki na svojem ocenjevalnem tekmovanju za 1960. Razen drugih se je začetka tekmovanj udeležil tudi general LM tovariš Ivan Lokošek-Jan, sekretar CK ZKS Franc Pirkovič, predsednik OLO Niko Belopavlovič ter predstavniki DSNZ LRS. Več o tekmah berite med športnimi poročili.

IZ DELA ORGANIZACIJ SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Študij kongresnega gradiva naj bo podlaga za konkretno delo

Generalni sekretar SZDL Jugoslavije tovariš Aleksandar Ranković je pred kratkim odgovoril uredniku BORBE v Beogradu na več vprašanj o neposrednih nalogah v izpolnjevanju sklepov V. kongresa Socialistične zveze. Objavljamo odlomek iz odgovorov tov. Rankovića, medtem ko bomo o sklepih današnje razširjene seje okrajnega odbora SZDL poročali obširneje v prihodnji številki.

Tovariš Ranković je v svojih odgovorih uredništvu BORBE med drugim dejal:

— Kar zadeva vaše vprašanje o neposrednih in najbližjih nalogah po V. kongresu, mislim, da je najvažnejše, da se milijoni članov Socialistične zveze in vsi delovni ljudje čimprej seznanijo s sklepi kongresa, z referatom tovariša Tita in drugim kongresnim gradivom. Pri tem ne mislim na znani način »proučevanja«, ker so se vsi člani seznanili z glavnim gradivom kongresa prek tiska, radia in televizije. Potrebno je, da članstvo in vodstva doumejo bistvo kongresnih sklepov, da bi jih lahko čimpravilneje uporabili v praksi.

Zato bi rad posebej poudaril, da je zelo važno, kako bomo nadalje pojasnjevali gradivo in sklepe kongresa, zlasti pa, kako bomo uveljavili spremembe v statutu. Statut Socialistične zveze je postavljen elastično. Statut daje okvire, kako pa bodo organizacije v teh okvirih urejale posamezna vprašanja, je odvisno od pogojev in prakse. V statutu n. pr. ni rečeno, katere sekcije je treba ustanoviti. Jasno pa je, da bodo tam, kjer so dejavnosti Socialistične zveze raznolike, potrebne razne številne sekcije. To je odvisno od potreb okolja, od dejavnosti državljanov in organizacij.

Statut prinaša nadalje samo organizacijske okvire, ker računa z raznolikostjo potreb državljanov v raznih krajih in z bodočim razvojem, ki bo tudi vplival na metodo dela in na organizacijske oblike.

Spremembe v statutu niso samo ožjega organizacijskega pomena. So tudi posledica pomembnih političnih sklepov, ki jih je sprejel V. kongres na sedanji stopnji razvoja in potreb naše socialistične družbe. Zato je treba prilagajanje organizacij statutu razumeti predvsem kot politični problem. To pomeni, da je treba proučiti sklepe, njihov politični smisel, in na tej podlagi tudi novi statut: treba je prediskutirati probleme v zvezi s tem in določiti bodoče naloge, na podlagi vsega tega pa prediskutirati organizacijske spremembe in postopno prilagajanje organizacij novemu statutu.

Zelo važno je, da člani Socialistične zveze in državljani nasploh spoznajo bistvo in družbeno-politični smisel teh sprememb, bistvo vloge Socialistične zveze, odnos organizacij do članstva in odnos članov do organizacije. Vsakemu državljanu, ki hoče biti družbeno aktiven, ki hoče izražati svoje nazore, mnenja, predloge, dajati pobude, konstruktivno kritizirati pomanjkljivosti in nepravilnosti, razpravljati o vseh vprašanjih našega družbenega razvoja, naj bo organizacija Socialistične zveze najprikladnejša demokratična oblika, ki mu bo omogočila takšno dejavnost. Organizacijske oblike torej služijo temu cilju, državljanom, njihovim potrebam in koristim.

Uveljavljanja reorganizacije in uporabe statuta se je treba lotiti takoj, pri tem pa se ogniti sleherni kampanji in prenagljenosti. Vsako prehitro organiziranje, spreminjanje osnovnih organizacij n. pr. v krajevne ali predsedstev odborov Socialistične zveze v izvršne odbore brez priprav, o katerih smo govorili, bi bilo formalistično izpolnjevanje te pomembne naloge. Skratka, organizacijska urejanja, izpolnjevanja statuta se je treba lotiti sistematično. Najprej je treba temeljito pojasniti družbeno-politični smisel teh sprememb, tako da bo vsem članom Socialistične zveze, vsem državljanom povsem jasno, za kaj gre. Vse organizacije in vodstva Socialistične zveze čaka torej zelo odgovorno in obsežno delo in za to so potrebni tudi ustrezni napori; to pa pomeni, da se morajo lotiti tega dela predvsem najsposobnejši aktivisti.

Danes razširjena seja predsedstva okr. odbora SZDL

Danes dopoldne se bo ob 9. uri začela v sejni dvorani OLO razširjena seja predsedstva okrajnega odbora Socialistične zveze, katere se bodo udeležili tudi predsedniki občinskih odborov SZDL. Dnevni red obsega dve točki:

1. Izvajanje sklepov V. kongresa SZDL Jugoslavije,

2. Pregled izvajanja sklepov IV. plenuma Okrajnega odbora SZDL Novo mesto.

Predsedniki občinskih odborov SZDL bodo na seji poročali, kako uresničujejo podjetja letošnji družbeni plan.

Predavanje o V. kongresu v Brežicah

Socialistična zveza delovnega ljudstva Brežice je pretekli petek povabila medse organizacijskega sekretarja SZDL Slovenije, ljudskega poslanca in brežiškega delegata na V. kongresu SZDL tov. Franca Kimovca-Žigo.

V polni prosvetni dvorani je tov. Kimovec govoril članom SZDL o delu V. kongresa. Poročal je o referatih in razpravah na plenumu, o delu širših kongresnih komisij, o tujih delegacijah na kongresu in o odmevih V. kongresa v svetu in v tujem tisku.

Člani SZDL so zadovoljni sledili in sprejeli poročilo svojega delegata tov. Kimovca. Poročilo so posneli tudi na magnetofonski trak, da se bodo z njim na sestankih lahko seznanili tudi člani vseh krajevnih organizacij SZDL v brežiški občini in v posameznih delovnih kolektivih.

— ss

PRED VII. ZLETOM BRATSTVA IN ENOTNOSTI V NOVEM MESTU

OGULINSKE RAZGLEDNICE

Ogulin je najmanjši okraj v Jugoslaviji. Meri okoli 180.000 ha in ima 62.000 prebivalcev. Lani planirani bruto-produkt 8 milijard 365 milijonov dinarjev je bil dosežen v višini 9 milijard 380 milijonov. Narodni dohodek: plan 3 milijarde 937 milijonov dinarjev, dosežen: 4 milijarde 498 milijonov dinarjev. V investicije so lani vložili 700 milijonov dinarjev, letos pa je predvidenih 1 milijarda 350 milijonov dinarjev. Cene so lani porasle za 3%, produktivnost pa za 7% z ozirom na leto 1958. Največji lanski uspeh: izgradnja hidrocentrale Gojak.

Sovjetska republika Drežnica

Leta 1941 so zasedli Drežnico, ki je tudi danes središče ene izmed ogulinskih občin, Italijani. Drežničani, vajeni svobode, se z okupacijo niso sprijaznili. Kmalu po zasedbi so se okupatorjem uprli. Italijansko posadko so pregnali, izobesili rdečo zastavo in oklicali pravo sovjesko republiko.

Kasneje so se Italijani spet zbrali in z ogromno premočjo navalili na Drežnico. Spet je padla v roke sovražniku. Toda ne za dolgo. Partizani so jo spet osvobodili. Tu je bil potem dalj časa glavni štab Primorsko goranskih partizanskih enot, pa tudi Glavni štab Hrvatske. V vasi Tomići pri Drežnici je začel izhajati leta 1942 partizanski časopis Vjestnik. Najvažnejše borbe ogulinskih partizanov so bile razen v Stalaku, Garniru, Vrbovskem, Plaškem (tu je bilo oktobra 1943 tudi zasedanje ZAVNOH), Ličkih Jesenicah, Tržiču, Ogulinu, Brinju, Vodoteču in drugod tudi v Drežnici.

Stolpi starega ogulinskega gradu

Ves okraj OGULIN je dal okoli 25.000 partizanov. Padlih borcev v NOB in žrtev fašističnega terorja so našteli nad 5000. Koliko pa je padlo vseh, ne vedo in ne bodo verjetno nikoli vedeli. Kakor po sosednjih okrajih, tako je tudi v ogulinskem precej hiš in celo vasi, v katere se ni po vojni nihče vrnil. Tudi pri nas je bilo med vojno hudo, ampak tako zelo vendarle ne. Okrajni ljudski odbor in občinski ljudski odbori imajo še v letošnjem družbenem planu, ko je vendar že 15 let po vojni, približno takle odstavek:

– Razen tega bo ljudski odbor priskrbel potrebna finančna sredstva kot pomoč za gradnjo stanovanj vojnim invalidom, kakor tudi kot pomoč družinam, ki so za časa vojne ostale brez hiš, a do danes še niso imele možnosti, da bi jih popravile...

Drežnica je štela pred vojno 7500 prebivalcev, danes jih ima le še 2500. Res je, da se jih je precej izselilo v razne industrijske kraje že zdaj po vojni, precej pa jih je padlo v NOB.

Nekaj vrst povojne zgodovine

V razgovoru s sekretarjem okrajnega komiteja ZK Ilijem Grbo in podpredsednikom OLO Vladom Špeharjem smo zvedeli več zanimivih podatkov o razvoju gospodarstva v okraju. V prvih povojnih letih (do 1949) se je gospodarstvo v okraju zelo okrepilo z ozirom na predvojno. Obnovili so večinoma razdejana podjetja, obstoječa pa so bolje izkoriščali. V naslednjih dveh letih se je zaradi ekonomske blokade in suše zelo zmanjšala proizvodnja blaga osebne potrošnje, hkrati pa so se zmanjšale tudi investicije v objekte družbenega standarda. V naslednjih letih (1953 do 1959) se je proizvodnja spet dvignila pa tudi investicije so bile vse večje. To obdobje je še posebej značilno po uvajanju in utrjevanju delavskega samoupravljanja.

»Gradili bomo tovarno sulfatne celuloze«

so nam pripovedovali nasmejani obrazi domačinov, kamor koli smo prišli. To tovarno, ki bo največja v okraju in bo dajala 4,5 milijarde dinarjev brutoprodukta ali skoro eno milijardo več kot ga je dala v letu 1959 vsa industrija v okraju. Ta gigant, ki ga bodo začeli v kratkem graditi, bo gotov čez dve leti; postavljen bo v Plaškem, veljal bo pa 9 milijard dinarjev.

Najvažnejša industrija v okraju je tudi sedaj lesna, ki je kljub temu, da je precej zastarela, presegla lanski plan za 7 %. Ker so planirali, da bodo tudi letos proizvodnjo precej povečali (7 %), bodo morali obnoviti več obratov in tovarn. V načrtu imajo rekonsrukcijo obratov v Josipdolu, Brinju, Ogulinu in Vrbovskem. Konec leta bodo dokončali še tovarno ivernih plošč in ravnih vrat v Srpskih Moravicah, ki bo dajala skoro 1 milijardo bruto produkta na leto.

Šume gozdovi

Od vsega okrajnega zemljišča je 91.246 ha ali 54 % pokritega z gozdovi. Z ozirom na to je grajena tudi vsa industrija v glavnem na predelovanje lesa. Plan sečnje so lani dosegli in porabili posekan les v glavnem doma. Žal niso dosegli plana za zaščito in vzgojo gozdov. Da bi odprli za izkoriščanje nova gozdna področja, so zgradili 10 km novih cest, za kar so porabili 49 milijonov dinarjev. Sedanje gozdne ceste (in sploh ceste) so v zelo slabem stanju.

Izdelali so tudi perspektivni plan plantažiranja hitro rastočih drevesnih vrst na 1220 ha s približno 2,2 milijona sadik, ki ga bodo začeli še letos uresničevati.

Za industrijo — kmetijstvo

Čeprav je področje okraja Ogulin močan lesno industrijski center, mu glede brutoprodukta resno konkurira kmetijstvo, ki je preseglo lanski plan za 13% oziroma doseglo vrednost 2 milijardi 768 milijonov brutoprodukta. Predvsem so presegli plan pri proizvodnji krmnih rastlin, žitaric, zelja in sadja, medtem ko je živinoreja še daleč pod stvarnimi možnostmi. Povečanje donosov v poledelstvu je predvsem zasluga porabe večje količine umetnih gnojil.

V zadružni proizvodnji je opaziti napredek tako pri zadrugah kakor tudi v kooperaciji, bolje pa bodo morali organizirati še odkup. Proizvodnja splošno družbenega sektorja je lani nazadovala. Ponekod so komaj nekako zvozili, medtem ko je imelo eno posestvo 6 milijonov zgube, to pa predvsem zaradi bolezni krompirja, slabe organizacije prodaje povrtnin in še nekaterih drugih vzrokov.

Jasenah — čudovito počivališče blizu Kleka

Cesta slaba. Nekoč, ni še dolgo, je bil tu gozd. Napravili so cesto, posekali drevesa. Glej ga, orla velikana! Komaj še najde drevo, da sede nanj. Šofer je zahupal in orel je zletel. Spet naprej — zajčki. Skupina ljudi, ki pogozduje izsekani svet. In kamni čudnih, nemogočih oblik. Ob cesti ruševine, ki ne bodo nikoli obnovljene. Na vrhu hriba planinski dom ali kakor pravijo, hotel. Ni še popolnoma zgotovljen; rekli so nam, da ga bodo odprli prvega maja letos. Jasenak — ni ga lepšega kraja za počitek!

V bližini je Klek — gora, kamor jahajo na metlah čarovnice. Pravijo, da zdaj, odkar so zgradili gorj planinski dom, ne straše več. V Belih stenah si radi preizkušajo moči planinarji.

Jezeri ob Dobri in Mrežnici vedno bolj privlačita turiste. Nastali sta zaradi HE Gojak. Reke Dobra, Mrežnica in Dretulja so polne postrvi; ribiče vabijo kakor magnet.

Ogulinski okraj je za razvoj turizma zelo primeren. Zaradi tega nameravajo tudi čimprej urediti važnejše ceste (predvsem Ogulin—Vrbovsko) in se povezati z ostalimi boljšimi cestami. V samem Ogulinu, ki šteje okoli 6000 prebivalcev, bodo zgradili nov hotel.

Več, več in še več znanja!

V šolskem letu 1938-39 je bilo na ozemlju sedanjega ogulinskega okraja 51 osnovnih štiriletnih šol, ki so bile razmeščene v 43 šolskih zgradbah s 65 učilnicami. Čeprav je bilo takrat obvezno štiriletno šolanje, ni hodilo v šolo 34% obveznikov, število nepismenih nad deset let starosti pa je znašalo 31%.

Med vojno je bilo uničenih 80% šol, težko poškodovanih pa 10%, tako da se je prvo povojno šolsko leto začelo le z nekaj šolskimi zgradbami. Po vojni so začeli obnavljati in ustanavljati nove šolske centre. V šolskem letu 1956-57 so imeli 21 štiriletnih, 3 šestletne in 47 osemletnih osnovnih šol. V Ogulinu dela gimnazija, ki je včasih ni bilo, delavska univerza, knjigovodski, gostinski, trgovski, prometni, obrtni in kmetijski tečaji, večerna politična šola. Letos bodo odprli srednjo ekonomsko šolo.

Šole in tečaji usposabljajo ljudi za drugačno delo kot so ga bili vajeni včasih. Ne bodo več vsi pasli ovce, redili prašiče in primitivno obdelovali polja, za kar ni potrebno nobenega znanja in kar prinaša le toliko, da lahko živiš. Prihajajo stroji, grade tovarne, nova pota, ceste in turistične objekte, z vsem tem pa grade tudi nove ljudi.

Jože Primc

Krepko se je razmahnila po vojni lesno predelovalna industrija; izmed podjetij slovi zlasti tovarna pohištva v Vrbovskem. Na sliki: detajl z razstave njenih proizvodov na zagrebškem velesejmu

Planinski dom na Jasenaku

Cenjenim odjemalcem se še nadalje priporoča

TRGOVSKO PODJETJE

»KRKA«

BREŽICE

»TUDI MI BOMO GRADILI, KO DORASTEMO«

Brigadirji XI. novomeške MDB Janka Brodariča smo za prvi maj prejeli od pionirjev iz Adlešičev naslednje pismo:

»Dragi mladinci brigadirji!

Obiskujemo V. razred osemletke v Adlešičih. Že vse leto se učimo o naši državi, njenih lepotah, težki preteklosti in naporih za lepše življenje delovnega ljudstva. Pri spoznavanju družbe se zdaj učimo o avtomobilski cesti. Spoznali smo, koliko je že zgradila naša mladina. Tudi vi ste odšli z veseljem na delo daleč v Srbijo. Po časopisih spremljamo Vaše delo, uspehe in napore ter se veselimo z Vami. Ko bomo dorasli bomo tudi mi z veseljem gradili kar bo treba, da bo življenje v naši domovini čim lepše. Za 1. maj Vam želimo mnogo uspehov pri delu na cesti Bratstva in enotnosti in Vas pozdravljamo. Tudi tovarišice Vam želijo mnogo uspehov in prejetnih ur.

Pionirji V. razreda osnovne šole Adlešiči«

To pismo nas je prav presenetilo. Bili smo zelo veseli, da so se nas spomnili naši najmlajši. V naši brigadi ne delamo le na cesti, temveč se tudi prav pridno usposabljamo za traktoriste. Zavedamo se, da nas naše zadruge željno pričakujejo. Vsem pionirjem iz Adlešičev in vsemu delovnemu ljudstvu našega okraja obljubljamo, da bomo vložili vse sile pri izgradnji avtomobilske ceste in da bomo tudi pri strokovnem izpopolnjevanju dosegli kar najlepše uspehe.

Brigadirji XI. novomeške MDB
Janka Brodariča

Kaj delajo škocjanski pionirji

Na predlog tovariša upravitelja smo sklenili, da bomo ustanovili šolsko zadrugo. Izvolili smo upravni odbor s predsednikom in blagajnikom. Predsednik je učenec 8. razreda Franci Krne. Vse delo zadruge pa še posebej vodi tovarišica Blažičeva. Doslej smo že preuredili šolski vrt. Najprej smo zemljo dobro prekopali in pognojili. Nato smo posadili petdeset žlahtnih hrušk. Med hruškami smo uredili grede ter posadili zelenjavo. Pred pošto smo posadili lepotične grme in cvetice. Vse to je precej polepšalo okolico naše šole. Z veseljem opazujemo, kako drevesca zelenijo in cveto cvetice. Vsi smo zadovoljni, ker je šolska zadruga tako lepo začela delati.

Sodelujemo tudi v kolesarski sekciji. Ustanovili smo kolesarski krožek. Predavanja, ki jih vodi tovariš upravitelj, obiskuje redno okrog 50 učencev in učenk. Naučili smo se že vse prometne znake in predpise. Delali bomo tudi izpite. Vsak, ki bo naredil izpit, bo dobil izkaznico in značko. Še pred izpiti bomo imeli kolesarsko ocenjevalno vožnjo in poliževo dirko.

Pridno tudi šahiramo. Tekmovali smo že s pionirji iz Šentjerneja in iz Šmarjete. Srečanje s Šentjernejem smo izgubili, s Šmarjeto pa smo zmagali, čeprav so šmarješki pionirji že vodili s petimi točkami prednosti. Najbolje je igral Komljanec Stanko, ki je od 6 možnih točk izgubil samo pol točke. — Radi bi se udeležili občinskega prvenstva, pa nas prireditelji nikoli ne obvestijo in smo se lani in letos na to tekmovanje zaman pripravljali.

Pomanjkanje učnih moči močno občutimo tudi na naši šoli. Toda tovariši učitelji kljub temu storijo, kar morejo, da bi učenci predpisano snov res dobro obvladali. Zato smo za 7. in 8. razred ustanovili matematični krožek, ki ga vodi požrtvovalna tovarišica Blažičeva. Zanj žrtvuje mnogo prostega časa. Zadnji čas prihajamo vsak dan eno uro prej v šolo. Dobri tovarišici smo za njen trud zelo hvaležni.

Pripravljamo se tudi na zlet Bratstva in enotnosti. Veselimo se srečanja s pionirji iz sosednjih bratskih republik. — Za Titov rojstni dan mu bomo tudi mi s štafeto poslal tople pozdrave in iskrene čestitke!

učenec 8. razreda
Franci Krne

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM OBČINSKEGA ODBORA ZROP V NOVEM MESTU

VELIKE IN ODGOVORNE NALOGE

»Letos«, je v razgovoru pripovedoval Alojz Konda, »se pred občinski odbor Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev postavljajo velike in odgovorne naloge. V letu tekmovanj bo treba dokončno urediti evidenco članstva, organizirati strelsko tekmovanje in nadaljevati s predavanji po programu združenja.«

Uvajanje evidence in s tem v zvezi popis članstva je odgovorna naloga, ki jo nekatere organizacije že uspešno izvajajo. Izven združenja je še vedno precej podoficirjev, ki jih je treba čimprej vključiti v članstvo. Občinski odbor pripravlja izdajo članskih izkaznic. Pridobil je nad 300 naročnikov za glasilo združenja »Rezervni oficir«.

»Osnovne organizacije organizirajo strokovna predavanja iz vojaških ved. Sedaj, v poletnem času, bo takih predavanj manj, jeseni pa bodo spret nadaljevali s strokovnim izobraževanjem po programu. Razen tega je naloga občinskega odbora in osnovnih organizacij — teh je v občini dvanajst —, da vključuje svoje člane tudi v napore za splošno izobraževanje prebivalstva. Rezervni oficirji in podoficirji se aktivno vključujejo v družbeno-politično delo na terenu, o čemer mora prav tako voditi računa naše združenje.«

Na zadnji seji občinskega odbora ZROP so sprejeli program dela za bližnje obdobje. Predviden je izlet v Ljubljano, kjer si bodo člani ogledali muzej NOB. V načrtu je tudi obisk sosednje, videmsko-krške občine, kjer si bodo rezervni oficirji in podoficirji ogledali tovarno roto papirja. Občinski odbor bo nadalje priredil prijetno tovariško zabavo za svoje člane, da bi se med seboj bolje spoznali in se tako še bolj navezali na svojo organizacijo. Za člane ZROP bodo skušali organizirati tudi kulturno gostovanje v Domu JLA.

»Nekatere osnovne organizacije,« je nadaljeval tovariš Konda, »dobro delajo. To so na primer organizacije v Kandiji, Bršljinu, Mirni peči in Dolenjskih Toplicah. Slabše uspehe, predvsem zaradi neaktivnosti odborov, pa žanjejo osnovne organizacije v Šentjerneju, Brusnicah in nekatere druge. Tu velja poudariti ugotovitev, da je dobro ali slabo delo organizacije predvsem odvisno od aktivnosti odbora.«

Ponekod je opaziti, da nekateri mlajši oficirji, nižji po činu, ne uživajo dovolj zaupanja nekaterih starejših oficirjev. To seveda ni prav. V odborih naj delajo tadi ljudje, ne glede na čin, ki so voljni delati. Združenje je člen v verigi splošne družbene aktivnosti pri izgradnji socializma. Njegova naloga je, da preko predavanj in na druge načine posreduje oficirjem in podoficirjem potrebno znanje iz vojaških ved. Tisti, ki zaostaja za razvojem vojaške znanosti, ne bo mogel uspešno stopiti na branik domovine, če bo to potrebno. Rezervni oficirji in podoficirji pa so se dolžni vključevati v delo političnih in družbenih organizacij na terenu ter na ta način sodelovati pri graditvi lepše jutrišnje prihodnosti.

»Nekateri vodilni ljudje iz podjetij,« je zaključil tovariš predsednik, »nekoliko zapostavljajo združenje, čigar člani so. Vem, da so preobremenjeni z delom, toda kdaj pa kdaj pa bi že lahko našli toliko časa za predavanje ali kaj drugega, kar organizira združenje, ker bi to tudi njim koristilo. Domovina tudi od njih terja, da se nenehno usposabljajo, ker drugače ne bodo mogli biti dobri vojaški voditelji. Po njih se kaj radi zgledujejo tudi nekateri drugi rezervni oficirji, ki pravijo, zakaj bi hodili na predavanje. Če zanje niso obvezna, tudi za nas niso!!?«

fr.

BILI SMO V OZLJU

V nedeljo 15. maja je bila v Ozlju proslava, posvečena 19. obletnici streljanja prvih delavcev-komunistov iz občine Ozalj, 15. obletnici osvoboditve in 10. obletnici delavskega samoupravljanja. Udeležilo se je je okoli 15.000 ljudi, večinoma iz okrajev Karlovac in Novo mesto. Na slavnostnem zborovanju so govorili: Jože Tomc — predsednik okrajnega ljudskega odbora Karlovac, Antun Biber — sekretar Glavnega odbora SZDL LRH, dr. Ivan Ribar — član centralnega odbora SZDLJ in narodni heroj Ilija Gromovnik.

Zborovanje je otvoril Jože Tomc. Govoril je o bratstvu ljudi na obeh straneh Kolpe med vojno in sedanjem vsestranskem sodelovanju. Dotaknil se je tudi povojnega gospodarskega napredka okraja in poudaril, da zginjata koruzni kruh in narodna noša, da se razvija industrija in ostale službe v korist ljudi, vendar imajo v okraju še precej občin, ki nimajo še nobene druge proizvodnje kot kmetijsko.

Antun Ribar je govoril o povojnih uspehih Jugoslavije, predvsem v industriji, poljedelstvu, prometu in prosveti. Nadalje je podaril še, da naš delavec ni več najeti delavec, ki dobi svojo plačo in ga potem tovarna in vse drugo nič več ne briga, ampak je upravljavec tovarne, ki tudi odloča, kako in zakaj se bo porabila presežna vrednost, ki jo on ustvari. Poudaril je še da zdaj, ko imamo v državi solidno industrijsko osnovo, lahko zagotovimo hitrejši razvoj zaostalih področij, ker zahteva politična enakopravnost tudi ekonomsko enakopravnosti.

Dr. Ivan Ribar je poudaril, da je minilo 15 let odkar smo skupaj z zavezniki končali vojno za osvoboditev, naš novi družbeni sistem pa smo začeli graditi brez njihove pomoči in čestokrat proti njihovi volji. Zavezniki so namreč podpirali tisto oblast, ki je pomagala okupatorju in se borila proti njim samim. Dodal je, da smo dosegli v povojnih letih pod vodstvom Partije in Tita velike gospodarske, politične in druge uspehe ter da smo prav zato sami sposobni, da damo vsem našim dejanjem pravo socialistično smer.

Spregovoril je še narodni heroj Ilija Gromovnik, ki je poudaril bratstvo naših narodov med NOB, ko jih je dobival sovražnik po grbi s svojim lastnim orožjem, ki so mu ga iztrgali naši borci. Zahvalil se je mamicam Kordune, Bele Krajine in vse Jugoslavije, ki so skrbele med vojno zanj in njegove borce kot za svoje sinove.

Ob zaključku zborovanja so poslali udeleženci predsedniku republike maršalu Titu in predsedniku Sabora Hrvatske dr. Vladimiru Bakariču pozdravni brzojavki. Zborovanju je sledil še letalski miting, veslaška tekmovanja, nogometna tekma, gasilske vaje in splošno narodno veselje.

NAŠ OBISK

»Najlepše: ob koncu vojne...«

Pred dnevi smo obiskali REZKO VIRANTOVO, ki vodi Krajevni urad v Dolenjskih Toplicah in je bila za letošnji 1. maj odlikovana z redom dela tretje stopnje. Poprosili smo jo, naj nam pove nekaj o svojem delu in življenju, ki bo verjetno povedalo, zakaj je prejela odlikovanje.

— Najbolj me je vedno bolelo, ker so kmetje-bogatini gledali postrani kmeta - reveža. Res je, da smo bili oboji ljudje, toda oni so bili visoki, bili so tam nekje visoko, od koder so prezirljivo gledali na nas reveže.

Kdaj mi je bilo najtežje? O, to pa dostikrat! Že ko sem imela pet let, sem morala paziti otroke. Zaradi revščine kasneje nisem mogla nadaljevati šol. Od dvainštiridesetega sem bila aktivistka na področju Straža-Toplice. V partizanih so bili trije moji bratje in sin; eden izmed bratov je padel. Od leta 1942 so me preganjali — takrat sem bila še v Rumanji vasi —, od oktobra 1943 pa sploh nisem imela več stanovanja. Spala sem pri raznih hišah, po podih in v hosti. Januarja 1945 so bile odlikovane prve žene z vojaškimi odlikovanji. Med njimi sem bila tudi jaz. Dobila sem medaljo za hrabrost, podelil pa nam jih je Dušan Kveder, ki je bil takrat komandant Glavnega štaba NOV in POS.

In po vojni?

— Avgusta 1945 sem bila pri maršalu Titu. Takrat je bil v Beogradu kongres AFŽ in jaz sem bila delegatka. Od petinštiridesetega do petinpetdesetega sem bila tajnica pri bivši občini Dolenjske Toplice, od petinpetdesetega do danes pa vodim krajevni urad. Tako delam tu že 15 let. Razen tega sem delala vsa leta tudi v političnih organizacijah. Posebno težko je bilo v začetku, takoj po vojni. Od vojne izčrpane vasi... v mestih pa je treba nasititi prebivalce... Odkupi... Kaj vse so mi kmetje takrat obljubljali... Toda vse težko je minilo in razumemo se...

— Samo še eno vprašanje. Našteli ste precej neveselega, vendar je bilo tudi včasih lepo in ste bili srečni. Mi lahko poveste kdaj vam je bilo najlepše?

Ni dolgo pomišljala. Večina ljudi bi odgovorilo verjetno isto:

— ...ko je bilo konec vojne.

Obračun po dobro opravljenem delu

V nedeljo je bila v Novem mestu razširjena seja Predsedstva Zveze delavskih in ljudskih univerz Slovenije, ki so se je razen članov Predsedstva udeležili vsi upravniki okrajnih delavskih univerz. Udeleženci sestanka so si ogledali razstavo, ki je bila odprta v Vajenski šoli ob skupščini jugoslovanskega združenja za poklicno usmerjanje. Del te razstave prikazuje tudi organizacijo in dejavnost na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji in še posebej v novomeškem okraju.

V tem mesecu zaključujejo delavske univerze bogato in uspešno sezono. Po delu, ki so ga opravile od lanske jeseni pa do sedaj, ko se končujejo še zadnji seminarji, tečaji in šole, bodo delavske univerze napravile obračun, pregledale bodo svoje uspehe in kritično ocenile enoletno dejavnost. Da bi bil obračun čim bolj temeljit in uspešen, so se na nedeljskem posvetu člani predsedstva in upravniki okrajnih delavskih univerz pogovorili o tem, kako naj delavske univerze izdelajo te zaključne analize in poročila. Pri tem ne gre samo za formalno obveznost, ki so jo te ustanove dolžne izpolniti do svojih ustanoviteljev, temveč predvsem za kritično oceno dela, ki naj služi tako delavski univerzi sami kot tudi organizacijam zato, da bodo na osnovi dosedanjega dela in problemov temeljiteje pripravile načrte za novo sezono.

V Sloveniji je zdaj že 73 delavskih univerz

Delavske univerze, ki jih je sedaj v Sloveniji že 73, so letos preživele svoj ognjeni krst. Večinoma so bile ustanovljene šele lansko jesen, ko se je izobraževalna sezona že začela. Mnoge so pričele z delom brez temeljitejših priprav, z neurejenimi materialnimi osnovami za delo, brez poklicnih uslužbencev in brez izkušenj. Naloge, ki so jih delavske univerze dobivale od političnih in družbenih organizacij in pa želje državljanov po izobraževanju, so že takoj v začetku tako zaposlile te mlade ustanove, da so morale prav krepko poprijeti, če so hotele zadovoljiti vsem raznolikim željam in zahtevam terena. Zaradi hitrega tempa in obilice nalog med letom ni bilo časa za analize in kritične ocene dela. Zato je toliko bolj važno, da to storimo sedaj, ko so prve izkušnje za nami in ko bo kar kmalu spet treba začeti pripravljati načrte za novo sezono.

Letos so prve težave za nami in pridobili smo si mnogo izkušenj, tako da bo laže pričeti novo sezono z dobro izdelanimi programi in jasno začrtanimi cilji. Zveza delavskih in ljudskih univerz Slovenije je zato sklenila pripraviti v poletnih mesecih seminarje za upravnike in predsednike upravnih odborov delavskih univerz. Po programu, ki ga je za te seminarje pripravila Zveza, bodo udeleženci kritično analizirali delo delavskih univerz v lanski sezoni, pogovorili pa se bodo tudi o tem, kako pripraviti programe za bodoče leto, analizirali bodo dosedanje oblike in metode dela z odraslimi, kritično ocenili založniško dejavnost in ponazorila, ki so jih delavske univerze uporabljale pri svojem izobraževalnem delu. Seminar bo torej dvostransko koristen: udeleženci bodo skupno ocenjevali svoje delo, izmenjavali izkušnje, dobili pa bodo tudi koristne napotke za nadaljnje delo.

Izdelava programov za izobraževanje v podjetjih

Druga važna naloga, o kateri so se upravniki delavskih univerz pogovarjali na nedeljski seji, pa je izdelava programov izobraževanja v podjetjih. Delavske univerze namreč ne morejo izdelati dobrih in realnih načrtov za novo sezono, če podjetja ne bodo povedala, kaj pričakujejo, da bodo delavske univerze organizirale za izobraževanje njihovih delavcev. Podjetja to lahko povedo le, če si bodo izdelala svoje programe izobraževanja in če bodo na osnovi teh tudi predvidela, kaj bodo lahko izvedla sama, za kateri del programa ne bo potrebna pomoč delavskih univerz in drugih izobraževalnih ustanov izven podjetja. Čeprav bi take programe morala izdelati vsa podjetja že v začetku leta, so le redke gospodarske organizacije, ki take programe že imajo, pa še od teh programov je mnogo takih, ki ne ustrezajo. Niso redki primeri, posebno v manjših podjetjih, ki svoja sredstva iz sklada za gospodarske kadre prepuščajo ustanovam izven podjetij (strokovnim šolam, občini, delavski univerzi), da bi te zanje izobraževale kadre. To pa je seveda nemogoče, kajti nobena ustanova izven podjetja ne more praktično izobraževati delavce za delovna mesta in tudi ne prevzemati odgovornosti za izobrazbo strokovnih kadrov. Osnovni vzrok za tako stanje je prav gotovo pomanjkanje sposobnih kadrov, ki bi izdelali take programe izobraževanja, pa tudi v neodgovornosti nekaterih vodstev podjetij, ki se še ne zavedajo, kako pomembno je strokovno usposabljanje kadrov za boljšo in večjo proizvodnjo. Zato, da bi pospešili izdelavo programov izobraževanja v podjetjih in da bi delavske univerze svoje nove programe že lahko gradile na potrebah podjetij, bo Zveza organizirala posvet z vodji strokovnega izobraževanja pri okrajnih delavskih univerzah. Le-te bodo podobne posvete organizirale za občinske delavske univerze, ki naj bi nato pomagale podjetjem pri izdelavi njihovih programov za izobraževanje.

Petletni načrt razvoja delavskih univerz

Upravniki delavskih univerz so se nadalje pogovarjali tudi o izdelavi petletnega načrta za razvoj delavskih univerz. Izobraževanje odraslih dobiva v sistemu vzgoje in izobrazbe vse pomembnejše mesto. Delavske univerze kot posebne ustanove za izobraževanje odraslih bodo v tem sistemu dobivale vedno več nalog. Zato je nujno, da pri izdelavi novega petletnega načrta upoštevamo potrebe tudi teh ustanov, ki danes delajo večji del v zelo neurejenih pogojih. Le redke so namreč delavske univerze, ki imajo svoje lastne prostore in dovoljna finančna sredstva. Marsikdaj je prav pomanjkanje učilnic, ponazorilnih sredstev itd. močno oviralo delo delavskih univerz. Prav tako kot skrbimo za razvoj rednih šol, bomo morali skrbeti tudi za razvoj delavskih univerz. Potrebno bo graditi zgradbe (bodisi samostojne, ali pa v sklopu splošnega družbenega doma), kjer bodo delavske univerze dobile svoje sodobno opremljene učilnice, kabinete in poslovne prostore. Postopoma bo potrebno pri delavskih univerzah namestiti tudi več poklicnih uslužbencev in preskrbeti zadostna finančna sredstva, da bodo te ustanove lahko razvijale svojo dejavnost. Brez zagotovljenih osnovnih pogojev za delo delavske univerze ne bodo mogle biti kos vsem nalogam, ki jim jih vsakodnevno postavlja hitro se razvijajoča industrija in sistem delavskega in družbenega upravljanja. Prvo leto dejavnosti teh ustanov pa je pokazalo, da je denar, ki ga je družba vložila v delavske univerze, dobro naložen in da se bo bogato obrestoval.

Dan za dnem se zbirajo odrasli ljudje v različne šole, tečaje in seminarje. Nikogar ni sram, da se uči; nasprotno, vsi so hvaležni, da jim je omogočeno dopolniti znanje, do katerega nekoč niso mogli

TOVARNIŠKI TISK

V ponedeljek, 16. maja, je bilo v Ljubljani posvetovanje predstavnikov tovarniškega tiska. Sklical ga je Republiški svet sindikatov Slovenije. Na posvetovanju so kritično ocenili dosedanjo vlogo tovarniškega tiska ter ustanovili pri Društvu novinarjev Slovenije zanj posebno sekcijo. V republiki izhaja 50 tovarniških listov v skupni mesečni nakladi 70.000 izvodov. V našem okraju ima svoja glasila 5 kolektivov: Kremen Novo mesto, Tovarna celuloze in papirja Videm-Krško, Rudnik Krmelj, Rudnik Kanižarica ter Belt v Črnomlju. V eni prihodnjih številk bomo o glasilih domačih kolektivov podrobneje poročali.

Inozemski študenti na naših univerzah

Na jugoslovanskih visokih šolah redno študira v letu 1959-60 313 tujih študentov. Od teh je 133 štipendistov Komisije za kulturne zveze z inozemstvom, 20 je štipendistov iraške vlade, a 106 jih študira na svoje stroške. Komisija štipendira največ študentov iz mladih ne razvitih azijskih in afriških držav. Na svoje stroške jih študira 29 iz Jordana, 27 z ZAR, 20 iz Italije, 17 iz ZDA itd. Razen tega pa se nahaja pri nas na podiplomskem študiju odnosno na specializaciji 243 inozemcev: iz Anglije 28, Zahodne Nemčije 25, Indije 23, Italije 17 itd. Večina štipendistov na specializaciji pripravlja doktorske disertacije, ki jih bodo branili na jugoslovanskih univerzah ali v svojih deželah.

Koncert zbora beograjskega Doma JLA v Novem mestu

V petek zvečer je nastopil v Domu Jugoslovanske ljudske armade v Novem mestu 70-članski mešani pevski zbor Doma Jugoslovanske ljudske armade iz Beograda. Kdor zasleduje razvoj glasbene umetnosti pri nas, ve, da je to prominentni umetniški ansambel, ki ga Beograjčani kot redni abonenti njegovih koncertov visoko cenijo in polnoštevilno obiskujejo njegove redne in pestre koncerte.

Neprijetna ugotovitev za novomeško prebivalstvo pa je, da tudi tokrat ni znalo ceniti odlične priložnosti, ki se mu je nudila s tem koncertom, kajti obisk je bil komaj zadovoljiv. Zbor je nastopil pod temperamentnim vodstvom dirigenta Mladena Jagušta s programom, v katerega prvem delu smo slišali resno in najkvalitetnejšo vokalno glasbo slovenskih in drugih skladateljev, v drugem popularnem delu pa vokalno glasbo ne le jugoslovanskih, marveč tudi tujih skladateljev v izvirnem besedilu. Zbor ima samo šolane pevce in lepo vrsto odličnih solistov.

Zbor je naslednji dan ponovil koncert tudi za šolsko mladino, ki je s polnim obiskom in navdušenim odobravanjem vsaj deloma popravila že kronično slab sloves odraslega občinstva v Novem mestu za obisk resnih umetniških produkcij v mestu.

MATURE NI VEČ — NAJ ŽIVE ZAKLJUČNI IZPITI!

Z lastno godbo, v enotnih oblekah, nasmejani in veselih obrazov so pozdravili v soboto dopoldne Novomeščane dijaki obeh četrtih razredov novomeške gimnazije. Še lani bi jim rekli maturanti, česar pa jim po novih predpisih ne moremo več. Mature, dosedanjega izpita zrelosti in hkrati važne prelomnice v življenju mladih ljudi, ni več; na njeno mesto so stopili zaključni izpiti. Tudi tu želimo našim srednješolcem, ki smo jih leta in leta srečavali na ulicah našega mesta, vse dobro in veliko znanja! Kot kronisti pa naj še zapišemo, da so sobotni pohod po mestu zaključili s pesmijo »Gaudeamus igitur« pod arkadami Glavnega trga in tudi s tem prav prijetno presenetili številne starše in druge domačine, ki so se zbrali ob vodnjaku ali sledili lepo oblečenim fantom in dekletom čez trg.

Mladinska prireditev na Vel. Trnu

Za zaključek sezone na kulturno-prosvetnem udejstvovanju so šolarji višjih razredov šole na Vel. Trnu pripravili Golievo igro UBOGA ANČKA. Z njo se bodo v prihodnjih dneh predstavili občinstvu. V priprave so vložili veliko truda, zato mislimo, da bodo svoje vloge dobro odigrali. Upamo, da bodo ljudje tudi tokrat pokazali zanimanje za delo šolarjev in da si bodo predstavo vsi ogledali.

Gostovanji na Reki in v Mokronogu

PD Lojze Košak iz Kostanjevice na Krki bo gostovalo v soboto 21. maja ob 20. uri s Korenovo dramo VOHUNKA na Raki, v nedeljo 22. maja ob 20. uri pa z istim delom v Mokronogu. — Kostanjeviški igralci vabijo k udeležbi tega zanimivega odrskega dela domačega pisca.

Ocenjevanje

in napredovanje učencev in dijakov v reformirani šoli

Nedvomno so nova načela o ocenjevanju in napredovanju v šolah ena važnih reformnih sprememb. Zadevajo šolarje, starše in prosvetne delavce, in gotovo zanimajo tudi vso našo javnost.

Po dolgotrajnih razpravah in izmenjavi najrazličnejših mnenj, je letos februarja Sekretariat Zveznega Izvršnega sveta za prosveto in kulturo na predlog Prosvetnega sveta Jugoslavije izdal splošno navodilo o načelih pri ocenjevanju učencev in o pogojih za napredovanje v osnovni šoli in gimnaziji. Imenovano navodilo tudi pojasnjuje, da veljajo za ocenjevanje in napredovanje učencev na strokovnih šolah do sedaj veljavni predpisi, dokler ne bodo izdani ustrezni novi, dalje, da morajo republiški sveti za prosveto in kulturo izdati za uporabo tega splošnega navodila svoje predpise, s katerimi naj podrobneje razčlenijo zvezne, ki pa morajo seveda ostati v načelu osnova.

V naši republiki teh predpisov še nimamo (nekaj določil nam sicer nudi slovenski republiški zakon o osnovni šoli), zato spoznajmo novosti kar iz zveznih navodil.

IZ SKUPNIH NAČEL

Navodila vrednotijo ocenjevanje kot pedagoško sredstvo, s katerim vzgojni faktorji spremljajo in spodbujajo delo učencev v učnem in vzgojnem pomenu. Ocene naj izražajo uspehe, ki jih kažejo učenci na koncu določene dobe (polletja, šolskega leta).

Ocena učenca se oblikuje med učnim in vzgojnim procesom z opazovanjem ter z drugimi sredstvi za spremljanje njegovega učenja in napredovanja. O tem se vpisujejo zapiski v ustrezne šolske knjige. Ocena ob polletju in na koncu šolskega leta naj pomeni sodbo o tem, v kolikšni meri je učenec do tega trenutka dosegel učne smotre določenega področja ali predmeta.,

OCENO SESTAVLJAJO:

1. Opisna ocena, s katero se izražajo predvsem tiste sestavine znanja, delovnih navad ali obnašanja, ki se po učnih načrtih naloge pouka iz posameznega področja ali predmeta, in

2. številčna ocena, ki pomeni s številko izražen simbol kot poenostavljen sintetični izraz, do katere stopnje je učenec obvladal dano področje ali predmet kot učno celoto.

Opisna ocena se izraža med delom s prostim opisom učenčevih uspehov in sicer tako, da je vselej jasno razvidno, v kolikšni meri je učenec zadostil zahtevam, ki so pomembne za uspeh. Opisna ocena mora vsebovati ob koncu polletja ali šolskega leta čim krajšo formulacijo uspeha.

Stevilčna ocena se izraža s številko iz lestvice petih stopenj: 5 (odlično), 4 (prav dobro), 3 (dobro), 2 (zadostno) in 1 (nezadostno). Ocena 1 je negativna, ostale pa so pozitivne in rastejo po stopnji in vrednosti od 2 do 5.

Uspehi učencev na področju likovne, glasbene, tehnične in telesne vzgoje ter gospodinjstva, se izražajo samo z opisno oceno. Ocene s teh področij vplivajo na splošno oceno učenčevega uspeha.

Uspehi, doseženi z učenci na področju družbeno-moralne vzgoje v okviru pouka o temeljih socialistične morale, se v osnovni šoli ne izražajo s posebno oceno.

Z oceno vedenja se izražajo prizadevanja učenca pri delu, njegov odnos do šolskega kolektiva, do tovarišev in učiteljev, odnos do šolskega in splošnega družbenega premoženja ter njegovo splošno obnašanje v šoli in zunaj nje.

Pomen in vpliv posameznih elementov na oceno učenca sta odvisna od učenčeve starostne stopnje in se izražata z oceno »vzorno«, »dobro« in »neprimerno«.

Šola spremlja in vpisuje v svoje knjige tudi udejstvovanje učencev v svobodnih aktivnostih, v proizvodnem delu, na praktičnih tečajih in drugih izvenšolskih dejavnostih.

(Konec prihodnjič)

Vabimo poverjenike Prešernove družbe...

ki še niso poslali zaključnega poročila o številu članov in naročnikov na doplačilne knjige ter barvne reprodukcije umetniških slik, da to takoj store. Od tega je odvisna določitev naklade in pravočasen izid zbirk. Z zaključnim poročilom pošljite tudi nerazdeljene srečke, ker bo

žrebanje nepreklicno 3. junija ob 16. uri

v prostorih uprave v Ljubljani. Kdor do žrebanja srečk ne bo vrnil, bomo smatrali, da je pridobil toliko članov, kolikor je prejel srečk.

Zbiranje naročnikov na **vse naše izdaje** ali pa samo na knjižno zbirko žepnih romanov »Ljudska knjiga« in revijo Obzornik traja seveda dalje. Novi naročniki lahko še dobe vse letošnje številke revije Obzornik in romane Ljudske knjige.

Tajništvo

NA NEDELJSKIH IZLETIH, NA POČITNICAH IN TABORJENJU NAJ VAS SPREMLJA

tovariš

S SVOJIMI

- FOTOREPORTAŽAMI,
- ROMANI, SLIKANICAMI,
- UGANKARSKO PRILOGO
- IN OSTALO ZANIMIVO VSEBINO

EDINO SLOVENSKO ILUSTRIRANO REVIJO LAHKO NAROČITE V LJUBLJANI, TITOVA CESTA 5.

- POHITITE!

Colette:

POTEPINKA

Glavo imam na rami moškega! Ali mar sanjam? Ne, niti ne sanjam niti ne blaznim. Glava mi je čista, čuti mirni, vse mi je neznansko izmirjeno. Skoraj brezbrižna sem v njegovi bližini in vendar me ob njem ne zadržuje le ravnodušnost; ko se z raztreseno roko brez slehernega namena poigram z zlato verižico, ki mu visi na telovniku, čutim posebno varnost in zavetje ob njem; podobna sem mački, ki se je zatekla in so jo prijazno sprejeli, igra se in zaspi le, kadar ve, da ima streho nad seboj...

Ubogi moj oboževalec... Na kaj neki misli, ko sedi tako negiben ob meni in spoštuje moj molk? Nagnem se nazaj in ga pogledam Toda prav kmalu povesim oči, njegov izraz me je oslepil in zmedel. O, kako mu zavidam moč ljubezni in lepoto, ki jo črpa iz svoje strasti!

Pogled se mu je srečal z mojim, pogumno se je nasmehnil.

»Renée... Kaj pravite, ali me boste nekega dne vzljubili, vseeno kdaj?«

»Vzljubila? Kako rada bi vas vzljubila, prijatelj! Saj niste videti hudoben človek... Ali ne čutite, kako se navezujem na vas?«

»Kako se navezujete name?... — Prav tega se bojim, Renée! Od privrženosti ne vodi nobena pot do ljubezni...«

Popolnoma prav ima, zato mu ne skušam ugovarjati.

»Ne vem... Morda pa vendar... Potrpite... človek nikoli ne ve... Počakajte, da se vrnem z gostovanja... Sicer pa poznam tudi prijateljstvo, silno, prisrčno prijateljstvo...«

On pa zmaje z glavo... Kaj mu bo moje prijateljstvo! Jaz pa bi bila tako zadovoljna, če bi imela prijatelja, ki bi bil mlajši od Hamonda in manj izdelan od njega...«

»Da se vrnete z gostovanja... O, Renée, kako morete sploh pomisliti na gostovanje in se oddaljiti od mene, če iskreno upate, da me boste nekega dne vzljubili? ... Čez dva meseca mi bo prav ista Renée prav tako hladno kakor zdaj izročila svoje roke, njene oči se prav tako kakor zdaj ne bodo odprle mojemu pogledu, usta se mi bodo morda ponudila, prepustila pa se mi ne bodo.«

»Tega nisem kriva jaz... Sicer pa, tu so moja usta... Nate jih!«

Glavo sem mu položila na ramo in zaprla oči, bolj vdana kakor radovedna. Čez hip jih znova odprem, začudena sem, kajti ni planil hlastno, kakor je to storil včeraj... Samo malce se je okrenil proti meni in me nežno objel z desnico. Potem pa je v levici združil moji roki in se nagnil nadme. In tedaj začutim, kako se mi njegovo resno in tuje moško obličje, ki ga tako malo poznam, začne počasi bližati...

Med najinima obrazoma skoraj ni več prostora in zraka. Začenjam dihati naglo in sunkovito, kakor da se utapljam in se hočem s poslednjimi napori rešiti. Čvrsto drži moji dlani in trdno me oklepa okoli pasu. Zaman se izvijem z glavo vznak, kajti tisti hip se Maximova usta dotaknejo mojih...

Nisem zaprla svojih oči. Namrščim obrvi, da bi zapretila zenicam ki hočejo ogroziti moje in jih uklniti, kajti ustnice, ki me poljubljajo mehko, sveže, brez strasti, so podobne včerajšnjim, in njihova nemoč me draži... Tedaj pa se poljub iznenada spremeni, ne prepoznam ga več, razživlja se, postaja zahteven, razneži se, potem pa se znova zažene, vedno bolj spreminjast in poskočen, potem pa se hipoma ustavi, kakor da hoče počakati na odgovor, toda odgovora ni...

Neopazno premaknem z glavo, njegovi brki, dišeči po vaniliji in sladkem tobaku, so se rahlo dotaknili mojih nosnic... In tedaj so se mi usta odprla proti moji volji, odprla so se mi tako nezaustavljivo, kakor se v soncu razpoči zreli sad...

Od ustnic do drobovja in do kolen začutim pozabljeno slast, sladka bolečina me prevzame silovito in nevzdržno, stara rana mi nabrekne, znova se mi hoče odpreti in zakrvaveti...

Prepustim se mu, ki me je prebudil, da pije sad in ga stiska. Roke so mi bile maloprej še okorele, zdaj mi ležijo tople in voljne v njegovi, telo mi leži napol vznak in se oklepa njegovega, da bi se združilo z njim. Zvita visim na njegovih rokah, ki me nosijo, iščem si zavetja pod njegovo ramo, privijam se k njemu in pazim, da si ust ne odtrgam od njegovih, hočem, da bi poljub trajal v nedogled...

Razume me in zadovoljno zagruli... Čisto dobro ve, da mu ne bom več ubežala, zato se on zdaj poigra z menoj, malce se oddalji, zajame sape in me gleda. Pri tem se zagrize v vlažne ustnice. Zaprem svoje veke, ne čutim več potrebe, da bi ga videla. Kaj bo storil zdaj? Ali me bo slekel in se me docela polastil?... Vseeno mi je. Polna sem voljne radosti, nobene odgovornosti ne čutim več... Nikamor več se mi ne mudi. Eno samo željo imam, poljub! Neznanski čas nama je na razpolago... Moj ponosni prijatelj me vzdigne z obema rokama kakor snop in si me položi zraven sebe na blazinjak. Ustnice mu imajo zdaj okus po mojih in mu nežno dišijo po riževi moki... Vedežna usta mu koprnijo po novih slasteh in mikih jaz pa mu dam vedeti, da mi je najdražji en sam dolgi, mamljivi in tako rekoč negibni poljub, eno samo brezkončno stapljanje dveh svetov v enega, tišina preobrazbe, ki je v njej slišati le šuštenje dveh zapletajočih se pestičev...

(Colette: Potepinka, roman, Prešernova družba Ljubljana, poslovenil Edvard Kocbek. — Gornji odlomek iz romana, ki je izšel v zbirki žepnih romanov Ljudske knjige, naj opozori bralce na francosko pisateljico, ki jo književna kritika in zgodovina prištevata med prave francoske klasike. Sidonie-Gabrielle Colette (1873 do 1954) je ena najelementarnejših pisateljic v prvi polovici dvajsetega stoletja, saj je brez posebne kulture stopila v književnost in se v njej popolnoma uveljavila zgolj s svojo prirodno nadarjenostjo. Colette je pred drugo svetovno vojno postala članica belgijske kraljevske akademije, po vojni so jo kot edino žensko sprejeli v akademijo Goncourt. Podelili so ji odlikovanje Legije časti. Prevajajo jo v vse svetovne jezike, doma pa so njene romane filmali. Njene knjige so čutne in poetične, polne zemeljske ljubezni do narave in do moškega sveta.)

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆

STANOVANJSKE SKUPNOSTI na zagrebški razstavi

Letošnja razstava »Družina in gospodinjstvo«, ki je bila v Zagrebu od 30. aprila do 15. maja v paviljonih Zagrebškega veselejma, zasluži vse priznanje. Za razliko od razstav v prejšnjih letih je bila tokrat organizirana samostojna razstava v spomladanskem času in je bila po obsegu mnogo večja kot običajno. Imela je namen zainteresirati vse organizacije, oblastne činitelje, podjetja in posamezne državljane za stanovanjsko skupnost in njene naloge.

V posebnem paviljonu STANOVANJSKA SKUPNOST je bilo s fotografijami in drugim teoretičnim materialom prikazano delo 18 stanovanjskih skupnosti in napotki za osnovanje skupnosti, kjer lete še niso zaživele. Vsak, kdor si je ta paviljon ogledal, ne bo nikoli mogel reči, da stanovanjske skupnosti tudi v manjših krajih ne morejo zaživeti, da zanje ni pravih pogojev itd. kot se dogaja. Novomeške stanovanjske skupnosti so bile ustanovljene že pred nekaj meseci in do dane žive več ali manj le na papirju. Kako naj začnejo, kaj naj delajo, pa bi lahko tisti, ki jih organizirajo, videli na tej razstavi.

USLUGE V GOSPODINJSTVU so bile prikazane v posebnem paviljonu. Obiskovalci so lahko videli kombinirano pralnico z oddelkom za samopostrežbo, servis za ekspresno čiščenje oblek, delavnice »naredi si sam« (prikazane so bile delavnice za večje in manjše skupnosti), kombinirano komunalno podjetje za usluge v gospodinjstvu, obrtne usluge, servis za pranje, sušenje in likanje perila. Vse je bilo zelo nazorno prikazano in prilagojeno različnim razmeram, tako da so lahko dobile praktične napotke v tem paviljonu najrazličnejše stanovanjske skupnosti.

Posebno pozornost je vzbujal paviljon STANOVANJE, v katerem so posamezna gradbena podjeta iz vse države prikazala razne tipe opremljenih sodobnih in praktičnih stanovanj. Lani in predlanskim so bila nekatera prikazana stanovanja na tej razstavi premajhna in skoroda neuporabna za družino z več otroki, letošnja stanovanja pa so bila nekoliko večja, zlasti dnevne sobe in spalnice, in so mnogo lepše opremljena.

Posebno mi je bilo všeč stanovanje GRADISA iz Ljubljane, okoli katerega je bilo tudi slišati največ globokih vzdihov tistih nesrečnežev, ki imajo še slaba stanovanja.

V oddelku za OTROŠKE USTANOVE smo imeli priložnost videti kombinirano ustanovo za otroke v okviru stanovanjske skupnosti, razna igrišča in igrače ter pionirsko knjižnico.

DRUŽINI NA VASI je bil posvečen del razstave, ki je z maketami in slikovnim materialom ponazorila, kako se na vasi organizira vaški center. Zelo umestna in lepo prikazana je bila ustanova za čuvanje otrok tistih staršev, ki so ves dan na polju, vaška kopalnica, pralnica, sodobna stanovanja za kmetovalce in gostinski lokal na vasi.

SODOBNA TRGOVINA IN PRESKRBA sta imeli na razstavi svoj paviljon. V njem smo videli tri različne tipe samopostrežnih trgovin ter zamotana jedila in izdelke, ki naj bi jih trgovina nudila potrošnikom. Žal na Dolenjskem ni dobiti v nylonskih vrečkah drugega kot testenine in riž, v Zagrebu pa so trgovine že precej podobne tistim na razstavnih prostorih.

Pravi vrvež je bil v restavraciji s samopostrežbo. Tam smo videli samopostrežni aparat za cigarete, brezalkoholne pijače in stročček za poslušanje gramofonskih plošč po željah. Zlasti mladina je v vse tri pridno metala kovance in si tako sama stregla. Opazila pa sem, da so bile cene v tej restavraciji mnogo višje od cen iz prejšnjih let, pa tudi znatno višje od cen v novomeških gostinskih lokalih. Okoli poizkusne kuhinje podjetja »Kroko«, ki je nudilo obed (juho in krompirjeve cmoke z marmedalo) za 40 dinarjev, je bil naval. Pravijo, da je bila jed okusna in porcije izdatne.

V sejemskem delu letošnjega spomladanskega sejma je razstavljalo svoje proizvode tudi 236 domačih in 113 tujih podjetij. Gospodinje in žene je nabolj zanimal tekstil, usnjeni izdelki, pohištvo in domača konfekcija. Vse je bilo tako lepo, da ne veš, kaj bi izbral (če bi imel denar). V trgovinah po Zagrebu pa razstavljene konfekcije ni bilo dobiti. Trgovci so se izgovarjali kot običajno »smo razprodali«, ali »dobimo«.

V splošnem lahko to razstavo, ki je postala že tradicionalna, dobro ocenimo, saj je pokazala velik napredek na vseh področjih. Pomembna je predvsem zato, ker posveča največ pozornosti in skrbi stanovanjskim skupnostim, ki se pri nas šele razvijajo in ustanavljajo. Potrebne so nasvetov in pomoči, da bo njihovo delo tako kot pričakujemo in si ga želimo.

Ria Bačer

Odlični rezultati srednješolcev

V ponedeljek so v Novem mestu priredili srednješolsko okrajno prvenstvo v atletiki in košarki, katerega so se udeležile močne ekipe dijakov TSŠ iz Krškega, gimnazije iz Črnomlja in Brežic ter zastopstva novomeških šol – gimnazije, učiteljišča, Ekonomske srednje šole in Vajenske šole. Takega živžava in navijanja na Loki že dolgo ni bilo. Posebno veliko gledalcev je privabilo tekmovanje v košarki, ki postaja v naših šolah vse bolj priljubljena. Tekme so bile zanimive, zelo borbene in kar kvalitetne. Če bi treningom košarke posvetili še več pozornosti, bi v vseh večjih krajih okraja kmalu dobili močne košarkarske kolektive. **Najboljšo igro so pokazale ekipe novomeške gimnazije (ta je osvojila prvo mesto), novomeške vajenske šole, gimnazije iz Brežic in Tehnične srednje šole iz Krškega.**

Zelo zanimivo in kvalitetno je bilo tekmovanje atletov in atletinj. Tekmovanje je pokazalo, da je na naših šolah polno talentov, ki bi jim bilo treba posvetiti več pozornosti, jim omogočiti reden in načrten trening ter dovolj kvalitetnih tekmovanj – in dobri rezultati ne bi izostali. Zanimivo je, da je kar pet tekmovalcev na 100 m teklo izpod 12 sekund, da so štirje preskočili več kot 160 cm itd. Najboljši rezultat tekmovanja je postavil sprinter Maznik, ki je 100 metrov pretekel v času osebnega rekorda – 11,2! Z Maznikom, ki se je odlikoval že lani, je Novo mesto dobilo že drugega odličnega sprinterja. Odlikoval se je tudi dijak TSŠ iz Krškega – Rudi Samec, ki je na 100 m tekel 11,5 in skočil v daljino 624 cm. Tudi rezultati Pavlina na 100 m (11,7), Stebrnaka na 1000 m (2:50,3), Žniderščiča v višino (165 cm), Vajdiča v metu krogle (13,44 m), Goršinove na 600 m (64,6) in Kotnikove v metu krogle (10,16 m) so prav dobri in veliko obetajo. Presenečenje je tokrat pripravila Hudetova. Na 100 m je tekla le 14,0, na 400 m jo je premagala Goršinova, v skoku v daljino pa je delila komaj 3–4. mesto, čeprav je rekorderka Dolenjske. Vse kaže, da letos še ni v formi.

Tekmovanje je odkrilo veliko doslej neznanih talentov, ki bi jih bilo treba pritegniti v vrste aktivnih atletov. Le tako lahko pričakamo kvalitetni dvig atletike v našem okraju.

REZULTATI:

Moški: 100 m: Maznik (U) 11,2 Samec (TSŠ) 11,5 Pavlin (G. Nm) 11,7 Zurc (G. Nm) 11,8 Pavliha (G. Č.) 11,9.

1000 m: Stebrnak (TSŠ) 2:50,3 Mavrin (G. Č.) 2:54,9 Macedoni (V. š.) 2:55,4;

višina: Žnidaršič (G. B.) 165 cm, Bele in Plavec (oba G. Nm) 160 cm, (izven: Žener (Krško) 170 cm;

daljina: Samec (TSŠ) 624 cm, Zurc (Nm) 622 cm, Pavlin (G. Nm) 589 cm,

krogla (5 kg): Vajdič (TSŠ) 13,44 m, Žnidaršič (G. B.) 13,05 Štipanovič (G. Č.) 12,86 m;

4x100 m: TSŠ (Videm-Krško) 49,3 Gimnazija Novo mesto 54,1;

ŽENSKE: 100 m: Hude (U) in Kotnik (G. Nm) 14,0 Picelj (G. Nm) 14,3;

400 m: Goršin (G. Nm) 64,6 Hude (U) 66,0 Kukman (U) 68,5;

višina: Kotnik (G. Nm) 135 cm, Zorko (U) in Videnič (G. B.) 130 cm;

daljina: Drčar (U) 427 cm, Budna (G. B.) 413 cm, Hude in Polenšek 409 cm;

krogla (4 kg): Kotnik (G. Nm) 10,16 m, Vidmar (U) 9,87 m, Zlobič (B) 8,94;

štafeta 4x100 m: Gimnazija Novo mesto 59,8, Gimnazija Brežice 59,9.

V nedeljo: SPOMLADANSKI KROS AMD

Avto moto društvo Novo mesto bo priredilo v nedeljo 22. maja ob 13. uri z Glavnega trga kurirsko vožnjo–spomladanski kros. Nastopijo lahko mopedisti, motoristi in avtomobilisti, za vse pa bo proga nakazana po javkah:

mopedisti: dolžina proge 31 km, prva javka pri Dreniku v Bršljinu; **motoristi:** dolžina proge 40 km, prva javka pri Hrastarju v Šmihelu; **avtomobilisti:** dolžina proge 40 km, prva javka pri Dreniku v Bršljinu.

Pravilnik tekmovanja določa, da bo kros po terenu z zaprekami na cestah z vnaprej določenimi povprečnimi brzinami za posamezne kategorije vozil. Vsak tekmovalec bo zato moral upoštevati čas, ki ga bo dobil na podlagi predpisane povprečne brzine. Prav zavoljo tega bo tekmovanje zanimivo. Za vsako prekoračeno ali preuranjeno sekundo prihoda na cilj bo tekmovalec kaznovan s kazensko točko.

Zmagovalci bodo dobili praktične nagrade in diplome; tekmujejo lahko vsi člani AMD Novo mesto, stari nad 18 let in ki imajo vozniško dovoljenje. Pol ure pred startom bo tehnična komisija pregledala vsa vozila. Prireditelj bo zavaroval vse tekmovalce in sebe za slučaj nesreče po tretji osebi v času tekmovanja. Gorivo in mazivo si priskrbijo vozači sami.

Da bi dvignili zanimanje za razvoj motoristike in avtomobilizma, bi bilo prav, da dovolijo tudi vodstva podjetij svojim uslužbencem nastop na tem zanimivem tekmovanju bodisi z motornimi kolesi ali avtomobili.

Šah v Brežicah

V počastitev dneva mladosti in 15. obletnice osvoboditve so že v nedeljo 24. aprila organizirali v Brežicah občinsko šahovsko tekmovanje v vseh kategorijah. Udeležilo se ga je 16 pionirskih in mladinskih moštev.

Rezultati:

Vrstni red posameznih skupin je bil sledeč: Mlajši pionirji Brežice I. 14,5 točk, Brežice II. 13 točk, Bušeča vas 7,5 točk, Skopice 3,5 točk in Čatež 1,5 točk.

Pri mlajših pionirkah so zmagale pionirke s Čateža, dočim je pri starejših pionirkah zmagala ekipa osnovne šole Brežice II.

V skupini starejših pionirjev je bilo tekmovanje napeto ter do zadnjega kola ni bil znan zmagovalec. Vrstni red: Brežice II-A 16 točk, Brežice I. 12 točk, Dobova 10 točk, Brežice II. B 8,5 točk, Cerklje 7,5 točk, Sromlje 6 točk.

Pri mladincih je bil vrstni red takle: Brežice I. 6 točk, Artiče 5 točk, Kapele 1 točka.

Priprave so nas razgibale

Zlet bratstva in enotnosti bo dvojni praznik. Ljudstvo bo proslavljalo spomin na dni upora in boja, ki sta odpravila nekdanje umetne meje in pomagala kovati bratstvo in enotnost. Veselo, polno zdravja in obdano z veselim vriščem bo mladino, ko bo hitela na zlet, tam nekje v Liki ali Podgrmeču pozdravila v črnino oblečena starka. Pomahala bo in že se bo kolona avtomobilov skrila za ovinkom. Starica pa bo obstala še za trenutek, utrnila bo solzo v uvelem očesu in zašepetala: Sinovi moji, niste padli zaman. Mladi so vas vredni!

Zato bo zlet praznik mladih in starih, bratstva in enotnosti obenem. Najbolj se ga veseli mladina. Skrbno se pripravlja, z Rudijem Ritonjo, sekretarjem občinskega komiteja LMS Črnomelj, smo se pogovorili o tem.

— Športna dejavnost med mladino je bila doslej posebno na vasi dokaj mrtva. Le v Črnomlju, Semiču, Dragatušu in na Vinici je deloval Partizan. Mladi ljudje si žele športa, manjkala so jim igrišča. Priprave na zlet so nas razgibale. Vse kar je bilo prej nemogoče, je zdaj mogoče. Le dober mesec dni časa je še. Aktivi hite pripravljati igrišča: na Butoraju, pri Beltu, na Vinici, v Adlešičih, še in še bi lahko našteval. Skromna igrišča za odbojko so to, počasi jih bomo izpopolnjevali. Začeli smo, to je najpomembnejše.

Za zlet pripravljamo tekmovanje v atletiki. Discipline so: met krogle, skok v višino in daljavo, vleka vrvi in tek na 100 m. 29. maja bo v Črnomlju občinsko tekmovanje. Ekipe aktivov se bodo pomerile med seboj. Iz najboljših bomo sestavili skupino, ki nas bo zastopala na zletu.

Telovadne vaje učimo s pomočjo Partizana in Socialistične zveze. V Črnomlju vadijo redno vsak dan. Mladi Partizanovi rokometaši in nogometaši

se skrbno pripravljajo na finalno zletno tekmovanje, ki bo v Črnomlju. V prvi polovici maja smo se pomerili z reprezentanco Bihača. Zmagali so gostje s 3:1, saj so conski prvak Bosne in Hercegovine. Za zletno tekmovanje v Črnomlju potrebujemo 4 igrišča, imamo pa le eno. Navzlic vsem težavam bomo za zlet imeli dovolj igrišč. Mladi smo, zato pa delamo tako, kakor mladi ljudje morajo!

Veslači v Ozlju

V okviru proslave 15. obletnice osvoboditve Ozlja, je bila na Kolpi tudi veslaška regata. Poleg veslačev novomeške »Krke« so na regati sodelovali še veslaški klubi: »Mladost«, »Lokomotiva«, »Sava« in »Zagreb« iz Zagreba ter »Korana« iz Karlovca. Za mlade veslače je bilo to prijetno doživetje, saj je bila organizacija res dobra, prav posebno prijetno presenečeni pa so bili, ko jih je v restavraciji Apnenice pozdravil s ploskanjem član GO SZDL Jugoslavije tov. Ivan Ribar in skupno z njimi večerjal.

Veslači »Krke« so dosegli lep uspeh z osvojitvijo prvega mesta v ekipnem plasmaju mladincev s 160 točkami pred ekipo Lokomotive iz Zagreba s 150 točkami itd. V posameznih kategorijah je »Krka« zasedla naslednja mesta:

Skif mladinci: prvo mesto (veslač Jože Marković);

double člani: drugo mesto (veslača mladinca Kebel in Slapničar);

skif žene: tretje mesto (veslačica Katica Bahorič);

četverec mladinci: tretje mesto.

Najlepšo zmago dneva je dosegel skifist Jože Marković, ko je na 500 m dolgi progi zmagal za štiri dolžine čolna pred drugoplasiranim skifistom Save iz Zagreba. Izreden podvig sta pripravila tudi mladinca Kebel in Slapničar, ko sta kot edina mladinca zasedla v članski konkurenci double scoull. drugo mesto ter tako pustila za sabo člane Korane iz Karlovca. Mladinski četverec je že na startu po krivdi starterja zaostal in te izgube vse do cilja ni mogel nadoknaditi. V skifu za žene je za Krko nastopila Katica Bahorič. — Kljub temu, da je v veslanju novinka (ima šele 4 treninge), je dve tretjini proge z lepimi zavesljaji vodila, nato pa zaradi trčenja vseh treh čolnov nesrečno zaostala. Po mnenju veslaških strokovnjakov iz Zagreba jo čaka ob marljivem treniranju še lepa bodočnost v tem športu.

Razveseljivi so uspehi; prav posebno pa nas veseli to, da je v klubu zopet zaživelo marljivo delo, kajti le na ta način bodo veslači dokazali nujnost obstoja kluba ter mogoče tudi dobili od merodajnih odborov sredstva za zgraditev splava in opremo parka, za kar brezuspešno prosijo že pol leta.

L.

Odbojkarji so startali

PARTIZAN (NOVO MESTO) : OLYMPIA (LJUBLJANA) 3:1

Tudi za odbojkarje se je pričelo ligaško tekmovanje. Letos bodo Novomeščani tekmovali le v republiški ligi, toda če se bodo potrudili, jim lahko jeseni spet uspe uvrstiti se v zvezno ligo, kjer so bili zadnji dve sezoni.

Prvo tekmo so novomeški odbojkarji igrali v Ljubljani z Olympio. Po izgubljenem prvem nizu so tri nize zaporedoma odločili v svojo korist in zmagali s 3:1 (13:15, 15:3, 15:10, 16:14).

Tekmo je sodil Kobentar iz Ljubljane. Na poti domov so se odbojkarji ustavili še v Trebnjem, kjer so nastopili na manjšem turnirju v počastitev občinskega praznika.

3 PRVENSTVA LJUDSKE MILICE LRS V MOTORISTIKI ZA 1960

Znanje, spretnost in pogum -

tako bi lahko prav na kratko, a temeljito opisali naše vtise, ko smo v soboto zjutraj gledali vrsto 36 motoristov – najboljših uslužbencev Ljudske milice LRS, ki so se zbrali na novomeškem Glavnem trgu na prvenstvo LMS v motoristiki za leto 1960. Že pred njihovim prihodom je igrala na trgu godba LM iz Ljubljane, motoristi pa so medtem položili venec pred spomenik padlih borcev. Ob 8.45 so pripeljali na Glavni trg in se zvrstili pred stavbo ObLO, kjer je major LM Mirko Dolar ob 8.50 raportiral generalu Ivanu Lokošku-Janu, predstavniku DSNZ. Po raportu je podpolkovnik LM Jože Butara pozdravil zbrane tekmovalce, predstavnike DSNZ in druge goste, med katerimi so bili tudi predstavniki OLO, OK ZKS, ObLO Novo mesto in drugi. S tehničnim sodelovanjem članov AMD Novo mesto se je nato začela ocenjevalna vožnja prek Gorjancev v Metliko, Črnomelj, Kot in v Dol. Toplice. Popoldne so na cesti v Dol. Toplicah začeli tudi s spretnostnimi vožnjami, žal pa so ta del zanimivega tekmovanja, ki ga je opazovalo lepo število gledalcev, zaradi slabega vremena morali prekiniti.

Za vseekipni in posamezni plasman je komisija zato upoštevala samo tekmovanje v ocenjevalni vožnji. Doseženi so bili tile uspehi:

OCENJEVALNA VOŽNJA POSAMEZNIKOV: izmed 36 tekmovalcev so zasedli prvih 10 mest tile tovariši:

1. **Dolinar Vinko,** prometna LM, Ljubljana; 2. **Remec Anton,** prometna, Novo mesto; 3. **Mrak Milan,** splošna LM Novo mesto; 4. **Vovk Roman,** splošna Ljubljana; 5. **Kalan Jože,** spl., Ljubljana; 6. **Prosinečki Jože,** prom. N. m.; 7. **Štiberle Franc,** spl. Šola DSNZ LRS; 8. **Rudnik Hugo,** spl. Koper; 9. **Perme Ivan,** spl. N. m. in 10. **Škrlj Herman,** prometna, Šola DSNZ LRS.

PROMETNA LM – ekipno: – (okrajni zmagovalci)

1. **Novo mesto** (Remec Anton in Prosinečki Jože), 2. Ljubljana, 3. Šola DSNZ LRS, 4. Murska Sobota 5. Celje 6. Gorica 7. Maribor 8. Kranj in 9. Koper.

SPLOŠNA LM – ekipno:

1. **Novo mesto** (Perme Ivan in Mrak Milan), 2. Ljubljana 3. Maribor 4. Šola DSNZ LRS, 5. Murska Sobota 6. Koper 7. Gorica 8. Celje 9. Kranj.

DOSEŽENA MESTA PO OKRAJIH:

1. mesto: Novo MESTO, 2. Ljubljana, 3. Šola DSNZ LRS, 4. Murska Sobota, 5. Celje, 6. Gorica, 7. Maribor, 8. Kranj, 9. Koper.

Zaletelj: 11,2 na 100 m, Penko: 14,51 v metu krogle

Otvoritvenega atletskega mitinga novomeškega Partizana so se razen domačih atletov in atletinj udeležili le nekateri tekmovalci iz Črnomlja, Kočevja, Mirne peči in Trebnjega, medtem ko Ljubljančani niso nastopili, čeprav so udeležbo obljubili. Tako je bil miting manj zanimiv kot smo pričakovali, zmedo pa je napravil še dež, ki se je nepričakovano vlil.

Kljub vsemu je bilo doseženih nekaj odličnih rezultatov, ki kažejo, da so nekateri posamezniki v zelo dobri formi že na začetku sezone. **Tine Zaletelj je zelo dobro tekel na 100 metrov. Stoperice so pokazale čase: 11,0 – 11,1 in 11,4. Sodniki so se odločili, da mu določijo čas 11,2. Zelo dober je bil Igor Penko, ki je dosegel letos najboljši rezultat v metu krogle v Sloveniji. Člansko kroglo je zalučal kar 14,51 metrov daleč.**

Med boljše rezultate lahko uvrstimo še čase Tomčeve na 60 m (8,6), Kotnikove na 100 m (13,7) in Kukmanove na 600 m (1:51,4), dalje rezultat Zaletelja v skoku v daljino (644 cm), rezultat Špilarja v metu kopja (53,05 m) in rezultata Koncilje ter Jovana v skoku v višino (170 cm).

TEHNIČNI REZULTATI:

MOŠKI: Člani: 100 m: Zaletelj 11,2, Maznik (oba Nm) 11,8, Pavliha 11,9; **400 m:** Grmovšek (T) 57,4; **1500 m:** Jazbec (Nm) 4:54,2; **daljina:** Zaletelj 644 cm, Špilar 560 cm; **višina:** Jovan (M. peč) 170 cm, Koncilija (Kočevje) 170 cm; **kopje:** Špilar 53,05 m, Penko 46,32 m.

Mladinci: 60 m: Srovin M. (M. peč) 8,5; **400 m:** Zupan (M. peč) 64,5; **višina:** Šiško (M. peč) 145 cm, Avsec (M. peč) 140 cm, **krogla:** Golob (Nm) 11,27 m, Štefanič (Črnomelj) 10,14.

ŽENSKE: Članice: 100 m: Kotnik 13,7, Škofljanec 14,5; **600 m:** Kukman 1:51,4, Žalec 1:55,8 (obe Nm); **štafeta 4x100 m:** Partizan Novo mesto 57,9; **višina:** Kotnik in Gantar (obe Nm) 135 cm; **daljina:** Resnik Ida (Nm) 397, Muhič (M. peč) 392 cm, **krogla:** Vidmar 9,91 m, Bartelj (obe Nm) 9,72 m.

Mladinke: 60 m: Tomc (Nm) 8,6, Prpar (M. peč) 9,1; **višina:** Arh Sonja (Nm) 125 cm, Prpar (M. peč) 120 cm.

Nekaterim je bilo letos že zgodaj vroče; tovariš Polde Pungerčar je 2. maja fotografiral prve kopalce v odprtem bazenu Šmarjeških Toplic. V Novem mestu so se nekateri vročekrvni fantiči kopali v Krki minuli teden, čeprav je voda še pošteno hladna

PET ODGOVOROV O PRALNICI

V Vidmu-Krškem:

— Oba z možem sva v službi, imam tudi otroka. Žena-matiuslužbenka in gospodinja hkrati težko najde čas za gospodinjska opravila. Posebno žehta se rada odmika, saj je kos težaškega dela. Zelo sem bila iznenadena, ko sem pred letom in pol izvedela, da imamo v našem mestu javno pralnico. Takoj sem poizkusila. Odtlej nosim težje kose perila sem, le drobnejše, boljše kose operem sama. Za 8 kg suhega perila plačam 300 din. Operejo zelo lepo.

Prej sem iskala perico, ji plačala 500 din na dan, da o hrani sploh ne govorim. Nato še sušenje, skorajda bi morala ostati doma. Zdaj je drugače. Danes sem prinesla umazano perilo, jutri bom dvignila oprano in suho. Le zlikala ga bom doma. Nekako bolj vesela in bolj razpoložena sem zdaj, laže se posvetim domu in službi. Res ne morem reči kaj več kot da sem zelo, zelo zadovoljna!

Tako je povedala **Ivica Stanko,** zaposlena v podružnici Zavoda za socialno zavarovanje v Vidmu-Krškem. Našel sem jo, ko je v pralnico prinesla žehto.

Slavko Lipar je še fant; dela na občinskem odboru SZDL. Prišel je po oprano perilo:

— Zadovoljen sem, nadvse zadovoljen! Tovarišico Zalko moram res pohvaliti. Posebno belo perilo je res lepo oprano. Ne morete si misliti, koliko težav sem imel prej, kot samec, s pranjem perila. Za likanje zdaj še prosim; no, likalni stroj je že tu, torej bo kmalu bolje!

Milka Gorenc je zdaj vodja komunalne uprave pri občini, kaj kmalu pa bo »preskočila« v stanovanjsko skupnost. Koš veselih vesti mi je natresla:

— En sam pralni stroj je že premalo, kupili bomo še drugega. Stroj za kemično čiščenje in likanje ter pripravo za umetno sušenje perila že imamo. Le še montirati moramo vse to. Še ta mesec bo vse steklo. To stavbo bomo preuredili v nekak center gospodinjskih servisov. Pripravljamo tudi servis gospodinjskih pomočnic. Gospodinje bodo lahko za večje čiščenje naročile pomočnico, ki bo prinesla s seboj razne sodobne aparate in pripomočke. Javno kopališče smo odprli pretekli mesec. Zdaj se pripravljamo na obrat družbene prehrane. Občina nas podpira, pomagajo podjetja in tudi gradbeniki nam gredo močno na roko. »Nič ne stane za vas!« — odgovarjajo, ko vprašam za račun. Tovariša Danči Mižigoj in Franc Košir sta že takšna!

Čeprav skromna, je pralnica v Vidmu-Krškem v veliko pomoč zaposlenim ženam. Novo mesto je dobilo pred kratkim stroj za čiščenje oblek, žal pa še bolj potrebne pralnice še vedno nima

V Novem mestu:

Marijo Gros sem srečal na trgu, ko se je vračala iz službe.

— Žehta me čaka, nimam časa, Miloš, je začela, nato pa se le razgovorila.

— Veste, za nas v Novem mestu je samo prašek »Peresam«, ker drugega res nimamo . . . Le dvoje je pred menoj: ali smrt ali pa penzija, oboje je na žalost precej enako. Že dolga leta prisluškujem razpravam o javni pralnici, upam in čakam in sem vsak dan bolj razočarana. Zdaj grem domov, čebri namočenega perila me čakajo v kuhinji, ker v hiši ni pralnice. Naj se mi zgodi še to, da bom dobila danes kak obisk! Ni da bi človek pomislil! In Tatjani bo treba pomagati pri nalogi, skuhati kosilo, mož bo prišel vsak čas iz službe . . . Do enajstih zvečer bom prala. Saj bi človek najraje znorel! Malo več skrbi za delovno ženo v Novem mestu res ne bi bilo odveč!

In je odhitela . . . iz dela v pisarni — na delo domov . . .

Tudi **Milko Kotnik** čaka doma po službi koš gospodinjskih skrbi.

— Zaposlena žena ne dela le v podjetju, udejstvuje se tudi v družbenem in delavskem samoupravljanju in v raznih organizacijah. Vse to njen delovni čas povečuje in ji odteguje tistega, ki bi sicer moral biti posvečen njej, delu v družini in njenemu počitku. Moramo jo torej razbremeniti doma. Dober pripomoček v delu zaposlene žene-gospodinje bi vsekakor bila urejena javna pralnica v Novem mestu. Prepričana sem, da bi se je novomeške gospodinje z veseljem posluževale! Žena pa bi bila rešena težaške žehte ki jo zdaj marsikdaj opravlja v času, namenjenem počitku, ponoči ali celo ob nedeljah.

MILOŠ JAKOPEC

OKRAJNO ATLETSKO PRVENSTVO

V NEDELJO OB 8. URI NA LOKI:

Komisija za atletiko pri okrajni zvezi Partizan Novo mesto je razpisala tekmovanje **za posamično in ekipno okrajno prvenstvo v atletiki, ki bo v nedeljo 22. maja na Loki v Novem mestu – s pričetkom ob 8. uri zjutraj.** Na prvenstvo so vabljena vsa društva Partizan in šole na področju okraja. Na tekmovanje, ki bo izbirno za sestavo okrajne reprezentance za nastop na VII. zletu Bratstva in enotnosti, naj pridejo vsi, ki želijo tekmovati v tej ali oni disciplini. Morajo se le pravočasno (do petka 20. maja) prijaviti na Okrajno zvezo Partizan Novo mesto. Tekmovali bodo posebej člani, članice, mladinci in mladinke. Za ekipno tekmovanje se bodo upoštevali rezultati dveh najboljših tekmovalcev v vsaki disciplini.

Na sporedu bodo naslednje discipline:

ČLANI: teki 100, 200, 400, 800, 1500 in 3000 m, štafete 4 × 100 in 4 × 400 m, meti krogle, diska in kopja ter skoki v višino, daljino, s palico in troskok.

MLADINCI: teki 100, 200, 400, 800 in 1000 m, štafeta 4 × 100 metrov, meti krogle, diska in kopja ter skoki v višino, daljino, troskok in s palico.

ČLANICE: teki 100, 200, 800 m, štafeta 4 × 100 m, meti krogle, diska in kopja ter skok v višino in daljino. **Mladinke** imajo iste discipline, le mesto teka na 800 m tek na 600 m.

KMETIJSKA ZADRUGA

Uršna Sela

iskreno čestita **H KRAJEVNEMU PRAZNIKU TOPLIŠKE DOLINE** vsem svojim odjemalcem, kooperantom in članom!

Ob prazniku Topliške doline

24. maja vsako leto praznuje Dolenjske Toplice svoj praznik. Letos bodo prvič praznovali skupno z Uršnimi seli, se pravi vsa Topliška dolina. Na ta dan leta 1942 so bile Toplice prvič osvobojene. Zaradi vedno pogostejših napadov in sabotažnih akcij so se Italijani umaknili v Novo mesto. Tega dne in kasneje so začeli ljudje tudi vedno bolj množično odhajati v partizane.

DOLENJSKE TOPLICE DANES

● V Toplice prihaja vsako leto več izletnikov iz raznih krajev Slovenije in Hrvatske, predvsem iz Zagreba. Za vse je razen pokritega kopališča zanimiv še odprt bazen, muzej ter Baza 20.

● Do danes ima v Dolenjskih Toplicah, ki so vas, osebne avtomobile že osem privatnikov, razen tega pa ima precej prebivalcev še motorje in mopede. Lani ob takem času sta imela v Toplicah avtomobile le dva prebivalca. Razen tega so dobile Toplice še dva televizorja: enega zdravilišče, drugi pa je privaten. Torej vsekakor tudi tu velik napredek!

● Vodovodna skupnost polaga po Toplicah cevi, ki bodo širše kot dosedanje. S tem bodo rešili vprašanje dobave vode, Topličani pa potrebujejo tudi močnejši električni tok, zato že grade v vasi Obrh nov daljnovod, ki bo razbremenil topliškega.

● Topliški muzej NOB, ki je oddelek Dolenjskega muzeja, je odprt vsako nedeljo. Zdraviliški gostje, izletniki in turisti si ga radi ogledajo. Muzej prikazuje delo in žrtve Toplic ter bližnje okolice v NOB. Žal je sedanji prostor premajhen, tako da ni mogoče razstaviti vsega materiala. Kljub temu prejema uprava še vedno nove dokumente in drugi material iz NOB.

● Kmetijska zadruga Dolenjske Toplice je imela pretekli mesec redni občni zbor. Na njem so ugotovili, da so lanski finančni plan, ki je znašal 104 milijone dinarjev, presegli, saj je bila realizacija KZ 108 milijonov dinarjev, izredni dohodki pa še skoraj tri milijone dinarjev. V preteklem letu je zgradila zadruga strojno lopo ter kupilo nov traktor. Letos bodo začeli mellorirati pašnike v Podstenicah; nabavili si bodo tudi kombajn. Plan lanskoletne jesenske setve zadruga ni izpolnila, medtem ko je spomladanski plan kooperacij dosegla. V pretekem letu je KZ odkupila 42.000 l mleka (plan je bil 80.000 l), 466 prašičev, 84 goved za zakol, 70 glav plemenske živine, 150.000 kg krompirja itd. Lani so na področju zadruge potrošili 100 vagonov gnojil, porabiti pa bi jih morali najmanj 150 vagonov, prav tolikšno potrošnjo pa predvideva tudi letošnji plan.

Kaj je novega na Uršnih selih

■ **Kmetijska zadruga Uršna sela** je začela graditi leta 1953 zadružni dom. Dom je rastel, kakor so dotekala sredstva. Do danes je vloženih v gradnjo okoli 11 milijonov dinarjev, za dokončno ureditev pa potrebujejo še 5 milijonov. Vendar tu ni všteta celotna njegova vrednost, saj so — predvsem pri začetnih delih, kjer ni bilo treba strokovnega znanja — veliko prispevali s prostovoljnim delom člani vseh organizacij. Letos nameravajo zadružni dom dokončati. V njem bodo gostinski prostori, dve družinski stanovanji, poštni lokal (je že od 1. januarja letos), dve samski stanovanji (eno je že gotovo), dvorana, pisarna (je že) in trgovski lokal, ki je tudi že gotov. Za pošto so vaščani udarniško izkopali tudi 24 jam ter vanje postavili prav toliko telefonskih drogov, medtem ko so morali napeljavo žice plačati. Prej so imeli v vasi le pomožno pošto.

Kmetijska zadruga ima tudi vzrejališče plemenskih junic do dveh let starosti. V hlevu, kjer je prostora za 32 glav, jih je privezanih zdaj 26. Vse so sivorjave pasme in odkupljene od kmetov. Pet so jih že prodali v Grčijo. Hlev so odprli 1. marca letos.

■ **Kmetje na področju KZ Uršnih sel** se še vedno ukvarjajo s pridelovanjem vsega mogočega, namesto da bi začeli rediti govedo in prašiče ter se ukvarjati s sadjerejo, kar bi jim prineslo večje koristi. Zadrugi manjka kmetijskega strokovnjaka, ki bi ljudem to tolmačil in jim pri prehodu na povsem drugačen način proizvodnje pomagal in jim svetoval.

■ **Gasilci Uršnih sel** so s prostovoljnim delom obnovili gasilski dom. Popravili so predvsem streho in pod ter še nekatere druge stvari. Lani, ko so praznovali 30-letnico društva, so si nabavili tudi nov prapor. V društvu imajo 40 pionirjev-gasilcev, od katerih se 10 pripravlja na junijski zlet v Novem mestu.

H KRAJEVNEMU PRAZNIKU TOPLIŠKE DOLINE

čestitajo vsem prebivalcem

KRAJEVNI URAD DOLENJSKE TOPLICE,

VODSTVA KRAJEVNIH ORGANIZACIJ

ZKS, SZDL, LMS, ZB, ZVVI, ZROP, prosvetno in gasilsko društvo

23. maj — praznik Škocjana

23. maja 1942 so napadli partizani karabinjersko postajo v Škocjanu. Italijani so pobegnili. Od takrat ni bilo v Škocjanu več stalne italijanske posadke — Škocjanci pa praznujejo 23. maj kot svoj krajevni praznik.

Kaj je novega v Škocjanu? Obiskali smo ga in zvedeli:

● **KZ Škocjan** je imela lani 72 milijonov dinarjev prometa, letos pa ga bo imela 130 milijonov, ker se ji je priključila ekonomija Vrh, s 1. junijem pa se bodo združili še z KZ Šmarjeta. Osnova zadruge je živinoreja in hmeljarstvo. Zdaj imajo (skupaj s KZ Šmarjeta) 20 ha hmelja in sušilnico, ki ji bodo prizidali še eno peč, da ne bo treba graditi nove. Hmeljske površine so vse v zadružni lasti, ker je KZ vzela v zakup za 20 let vse hmeljeve nasade privatnikov. S priključitvijo KZ Šmarjeta bodo imeli 5 traktorjev z vsemi priključki, kombajn itd., skupaj za 60 milijonov dinarjev osnovnih sredstev.

V pogodbenem sodelovanju s kmeti je zadruga pri krompirju plan presegla, pri koruzi in travništvu pa ga ni dosegla. Vzrok je v tem, ker je lani Krka močno poplavila in je bil zato slabši pridelek koruze — pa tudi ljudje se niso držali navodil o setvi. Zadruga skrbi prvenstveno za obdelavo svoje zemlje, da bo pokazala privatnim proizvajalcem, kaj se lahko doseže s sodobno agrotehniko. Zaradi tega ni posvečala vse potrebne skrbi kooperacijam.

● **V obratu na Vrhu ima KZ zdaj 20 glav živine.** Hlev prerurejajo, da bo v njem prostora za 70 glav. Adaptacija bo gotova v kakem mesecu dni. Ta obrat, ki so ga prevzeli brez krme, ima dve traktorski kosilnici, puhalnik za seno, silosno slamoreznico in obračalnik za seno. Vse to so kupili zato, da bodo pravočasno pokosili in pospravili.

● **Vodovod Zloganje-Škocjan** že dolgo gradijo. Prebivalci Škocjana računajo, da bodo letos že pili vodo iz novega vodovoda, za katerga so opravili letos precej več prostovoljnih delovnih ur, kot prejnšja leta.

● **Tudi elektrifikacijski odbor** KO Škocjan je krepko zagrabil za delo. Postavlja namreč dva daljnovoda — v Dobravi in Doljnih Dolah —, ker je zaradi preobremenitve sedanjega transformatorja precej slaba električna razsvetljava.

● **Škocjanski poravnalni svet** je imel že okoli 30 razprav. Pri tem mu je uspelo poravnati nad 20 sporov. Ljudje se največkrat tožarijo zaradi motenja posesti (če pogleda kakšna krava preveč poželjivo na sosedov travnik, je že lahko tožba) in zaradi razžaljenja časti.

Proslava dneva mladosti v Brežicah

Občinski odbor SZDL Brežice je imenoval poseben odbor, ki naj bi organiziral športna tekmovanja in ostale prireditve v okviru dneva mladosti. Odbor je v sodelovanju z vsemi športnimi in ostalimi organizacijami pripravil naslednji program:

19. maja bodo sprejeli v Brežicah glavno štafeto in več lokalnih štafet.

22. maja bo v Brežicah ljudski mnogoboj mladinskih aktivov in organizacij ter ostala lahkoatletska tekmovanja.

24. maja bo v prosvetnem domu akademija Partizana.

25. maja bodo na stadionu in hokej igrišču razne športne igre in tekme.

29. maja bo v Brežicah velika parada, v kateri bodo sodelovale vse športne organizacije, predvojaška vzgoja, JLA, mladina, delavci in drugi. Računajo, da bo samo v paradi nastopilo preko 2000 ljudi. Popoldne bodo telovadni nastopi na stadionu. Hkrati bo to nekakšen glavni trening za nastop na junijskem zletu v Novem mestu. Na ostalih prireditvah — razen parade — bo nastopilo preko 1000 ljudi.

Mladi na Lisci

● V nedeljo je bil na Lisci pravi živ-žav. Okoli 80 mladih planincev iz sosednjega planinskega društva »Susedgrada« iz Podsuseda Vidma-Krškega in Sevnice se je tega dne zbralo na prvo meddruštveno srečanje. Pomerili so se tudi v rokometu in spili ogromne količine kokte. Srečanje mladih planincev iz sosednje Hrvatske je bilo organizirano po sklepu zadnjega občnega zbora PD »LISCA« Videm-Krško in Sevnica. Zvečer so se mladi planinci sicer utrujeni, toda veseli vračali na vlak. Sklep shoda je bil, da se še vidijo, prihodnjič na tratah okoli njihovega doma nad Podsusedom.

● Vsa vodstva osnovnih organizacij SZDL v sevniški občini so pretekli teden zasedala in razpravljala o popisu kmečkega prebivalštva. Hkrati poteka v občini tudi zelo koristna akcija fluorografiranja (slikanja pljuč) vsega prebivalstva nad 18 let starosti. Ta ukrep je potreben predvsem za zaščito zdravja ljudi, saj dosegajo številke obolelih za pljučno tuberkulozo ravno v tej občini zaskrbljujočo višino. Važno je vedeti tudi to, da naj bi prišli na slikanje vsi, čeprav ne bi dobili poziva.

● Občinski odbor SZDL bi rad čimprej objavil končne rezultate petmesečnega tekmovanja osnovnih organizacij SZDL v počastitev petega kongresa. Žal ni mogoče napraviti zaključnih poročil in pregledov najboljših osnovnih organizacij, dokler bo manjkalo tako veliko število poročil. Še vedno jih namreč manjka 15 od 33. Ali nekateri res nimajo kaj poročati?

1. maja letos je v krogu svoje družine praznovala 40 let službe trebanjska babica TEREZIJA SMREKAR; v teh dolgih letih je stala ob viru življenja tisočem prebivalcev prelepe mirenske in trebanjske doline. Mnogi, zlasti še matere, so ji hvaležni za njeno požrtvovalno in človekoljubno delo

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so v času težke bolezni lajšali trpljenje naše predrage mame

JOŽEFE MALENŠEK

Posebno se zahvaljujemo zdravnici Tatjani Hvala - Andrijaševičevi za njeno požrtvovalnost. Zahvaljujemo se vsem za poklonjeno cvetje in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala tudi Janezu Kotarju in Antonu Brlecu za zadnjo tolažbo, kakor tudi pevskemu zboru.

Družina Malenšek.

Zaloke, Raka, 16. maja 1960.

Novomeška kronika

■ **Novi most čez Težko vodo** na Partizanski cesti gradi Pionir. Ker je bil sestavek Komunalni dinar, ki smo ga objavili v zadnji številki, napisan že pred mesecem in pol, smo v njem poročali, da bodo stari most porušili in gradili novega šele po zletu. Pionir se je naloge kljub pomanjkanju časa lotil in bo novi most usposobil za promet do zleta. 10 milijonov za gradnjo bo prispevala republiška Uprava za ceste.

■ **Za avtobusno postajo** v Novem mestu že pripravljajo načrte. Investitor bo podjetje Gorjanci Straža. Graditi jo bodo pričeli še letos, prej pa bo treba porušiti barako pred stavbo OLO na mestnem nasadu. Za družbene organizacije, ki imajo v njej prostore pa bo treba najti pisarne drugod.

■ **V zgornji zelenjavni trgovini** je neka prodajalka zgrešila poklic. Je odlična računarka, saj natehta pomaranče (11 dkg) in ko se še igla ne umiri, že reče: »40 din«. Pravilen račun pokaže, da bi morala stati točno 21 din. V primeru reklamacije pa se obilna prodajalka zadere: »Vi me že ne boste učili!« — tako je stvar opravljena. To pa se dogaja dan za dnem že dalj časa, zato se stranke pritožujejo nad prehitrim računanjem na račun potrošnika.

■ **Mestno gledališče iz Ljubljane** bo spet gostovalo v Novem mestu. V režiji Jožeta Tirana bo v petek 20. maja uprizorilo komedijo v štirih dejanjih »Sreča na kredit«. Predstava bo v Domu ljudske prosvete.

■ **Živahen promet in dobro založene stojnice** so bile v ponedeljek 16. maja na novomeškem živilskem trgu. Še vedno je največ prometa s semeni in sadikami, solato (40 din glavica ali 30 din krožnik), jajci (15 din), smetano (60 din skodelica), sirčki (5 din komad), redkvijo (10 din šopek) ter rožami. Kot običajno so bile naprodaj pletenine, domače platno, copati in lončeni izdelki.

■ **Gibanje prebivalstva:** rodili sta: Alojzija Legiša z Ljubljanske — blok ZTP — deklico, in Draga Štamfelj iz Ketejevega drevoreda 13 — deklico.

Poročili so se: Jože Košmrlj, delavec s Potovrha, in Neža Pipan, delavka z Resljeve 5. Stanislav Zlobec, šofer z Ragovske 21, in Albina Hrovat, delavka z Ragovske 21.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 19. maja — Vitoslava
Petek, 20. maja — Bernarda
Sobota, 21. maja — Dan JVL
Nedelja, 22. maja — Milana
Ponedeljek, 23. maja — Željko
Torek, 24. maja — Cvetka
Sreda, 25. maja — Rojstni dan maršala Tita

ČESTITKA

Petricovi mamici s Krvavčjega vrha želi za njen 39. rojstni dan še mnogo zdravih in veselih let hčerka Jožica in kolegica Joža Miklavčič iz Ljubljane.

KINO

ČRNOMELJ: 20. in 22. V. ameriški barvni film »Vozovi na zahod«. 25. V. ameriški barvni film »Dejvi kroket«.

DOL. TOPLICE: 21. in 22. V. amer. barvni film »Prišel je iz Laramija«. 25. in 26. V. nemški film »Dokler si z menoj«.

KOSTANJEVICA: 22. V. ameriški barvni film »Davek na krutost«. 25. V. ameriški film »Jutri bom jokala«.

METLIKA: 21. in 22. V. ameriški film »Iskalci«. 25. V. jugoslovanski film »Edini izhod«.

MOKRONOG: 21. in 22. V. amer. film »Človek za puško«.

NOVO MESTO »KRKA«: Od 21. do 24. V. francoski film »Natalija«. Od 24. do 26. V. jugoslovanski film »V soboto zvečer«.

SEMIČ: 22. V. ameriški film »Glas divjine«.

SENOVO: 21. in 22. V. jugoslovanski film »H-8«.

SEVNICA: 21. in 22. V. ameriški film »DALJNJI HORIZONTI«.

VIDEM-KRŠKO: 21. in 22. V. amer. film »Obtožujem«. 25. in 26. V. francoski film »Natalija«.

ŽUŽEMBERK: 22. V. jugoslovanski film »Osumljen«.

MALI OGLASI

Prodam otroški voziček za dvojčke. Paderšičeva 25, Novo mesto.

Prodam dobro ohranjeno kuhinjsko pohištvo. Naslov v upravi lista. (584-60).

Zelo ugodno oddam brivski salon v novem bloku pri železniški postaji v Sevnici. Informacije se dobe pri splošnem trgovskem podjetju Sevnica.

Prodamo nenacionalizirano 4-sobno stanovanjsko hišo v Črnomlju. Pripravna je za vsako obrt. Ponudbe na upravo lista pod — »400.000«. (579-60).

Prodam vinograd z zidanico in vso posodo — na Dvoru. Glavan, Jama, p. Dvor.

Prodam otroško in belo železno posteljo. Naslov v upravi lista (576-60).

Buldožeriste za delo z goseničarji sprejme takoj »Agroobnova« — Ljubljana, Črtomirova ul. 4.

Vajenko za brivsko-frizersko stroko sprejmem takoj. Stanovanje priskrbljeno. Vane Juvanc, Trebnje.

Iščem enosobno stanovanje v Novem mestu ali najbližji okolici. Vnaprej plačam 50.000 din. Naslov v upravi lista (580-60).

ROZMAN ANTON, mlinar iz Vavte vasi, obvešča stranke, da prične obratovati 20. maja 1960.

Oddam sobo za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi lista (585-60).

Oseba, ki je 27. marca 1960 pustila na zadnjem večernem vlaku iz Ljubljan v Metliko na novomeški postaji v mreži visoke, še dobro ohranjene čevlje (»tržačane«) in par nogavic, lahko dobi izgubljeno v internatu v Šmihelu pri Novem mestu.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Jože Zupančič,** dijak osemletke v Črnomlju, je padel in si poškodoval levo roko. **Majda Vovčak,** hči šoferja iz Brestanice, je padla 3,5 m visoko in si poškodovala levo nogo. **Franc Škornik,** sin kmeta s Homa, je padel na cement in si poškodoval glavo. **Angelci Košir,** delavki iz Zaloga, je padel stroj na desno roko. **Darko Blažič,** sin zidarja iz Stopič, je padel s škarpe in si poškodoval desno roko. **Danijelu Badovincu,** delavcu iz Zaloga, je pri delu hlod poškodoval desni kolk.

PREKLICI

Marija Muren iz Škerjanč 9 obveščam, da moj mož Jože Muren ni upravičen sklepati nobenih prodajnih pogodb, ker je premoženje moja last in so pogodbe neveljavne.

ZAHVALE

Ob nenadni izgubi našega ljubega moža in očeta

FRANCA POTOČARJA

iz Gor. Vrhpolja pri Šentjerneju smo prejeli mnogo izrazov sožalja. Najtoplejše se zahvaljujemo gasilcem, 6. a razredu osemletke v Šentjerneju, 4. razredu gimnazije v Ljubljani ter vsem, ki so darovali krasne vence in spremili našega dragega pokojnika na njegovi zadnji poti.

Žalujoča žena in otroci
Gor. Vrhpolje, 10. maja 1960.

Ob nenadomestljivi izgubi ljubljene žene, mame in stare mame

MARIJE KUMELJ, roj. BRADAČ iz Praproč pri Straži,

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so pokojnico spremili na njeno poslednjo pot in obsuli njen grob s cvetjem. Iskrena hvala godbi, pevcem in drugim za poslovilne besede in ganljive žalostinke.

Žalujoči: mož Rafael, sin Slavko, hčerke Mimi in Malka z družinami.

GIBANJE PREBIVALSTVA

ČRNOMELJ

Aprila je bil rojen 1 deček in 2 deklici.

Poročili so se: Jože Štukelj, rudar, in Pavlina Sotlič, delavka, oba iz Doblič. Rafael Pečnik, električar, in Dragica Prelič, tkalka, oba iz Maribora. Anton Mihaelič, delavec iz Apač, in Ljudmila Grahek, delavka z Rožanca. Mijo Hajdinjak, delavec iz Preloga, in Stanislava Agnič, delavka z Desinca. Branislav Milivojević, vodnik JLA, in Bahrija Sobič, gospodinja, oba iz Črnomlja.

Umrli so: Jurij Butala, kmet s Snečjega vrha, star 88 let. Franc Grahek, delavec iz Petrove vasi, star 52 let. Marija Weiss, preužitkarica iz Loke pri Črnomlju, stara 74 let. Ana Vrčij, kmetica iz Butoraja, stara 68 let. Barbara Dragoš, preužitkarica iz Gribelj, stara 88 let. Gabrijela Panjan, otrok iz Lokev, star 10 mesecev.

NOVO MESTO

V času od 9. do 16. maja je bilo rojenih 10 dečkov in 16 deklic.

Poročili so se: Stanislav Košmrlj, delavec s Potovrha, in Karolina Anžlovar, delavka iz Vel. Bučne vasi. Franc Kastelic, mizar iz Šentjošta, in Marija Sitar, uslužbenka iz Šmihela. Jože Može, uslužbenec iz Gor. Kamenc, in Jelisava Pene, uslužbenka iz Dolenje vasi. Ivan Koračin, mizar z Dol. Težke vode, in Martina Ucman, delavka s Plemberka. Marian Jazbinšek, strojevodja, in Doroteja Klanjšek, uslužbenka, oba iz Bršlina. Viktor Nahtigal, pleskar s Polja pri Ljubljani, in Rozalija Ucman, delavka iz Kranja.

Umrli so: Anton Jene, kmetovalec s Križa, star 60 let. Marija Klobučar, kmetovalka iz Verduna, stara 57 let. Jože Kapš, dijak z Laz, star 20 let. Amalija Mežnaršič, gospodinja iz Irče vasi, stara 60 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Ana Jerman s Sel pri Otovcu — deklico, Albina Luzar iz Grobelj — deklico, Ana Medic iz Otovca — deklico, Anica Pugelj iz Trnovca — deklico, Desanka Lovše iz Slepšeka — dečka, Rozalija Papež iz Cviblja — deklico, Jožefa Korelc iz Mačjega dola — dečka in deklico, Ljudmila Ažnoh iz Zabrdja — deklico, Marija Klemenčič iz Krupe — deklico, Ana Kastelic iz Bršljina — deklico, Terezija Gros iz Štrita — deklico, Karolina Jarc iz Žužemberka — dečka, Frančiška Srebrnjak iz Dol. Suhadola — dečka, Fani Drobnič iz Salke vasi — dečka, Ana Molek s Krašnjega vrha — dečka, Matilda Hudorovac iz Kanižarice — deklico, Kristina Tomšič z Lopate — deklico, Štefka Dolinar iz Irče vasi — dečka, Marija Avguštin iz Meniške vasi — dečka, Tončka Bučar iz Šentjerneja — deklico, Marija Gašper iz Črnomlja — deklico, Ana Špehar z Desinca — dečka, Marija Fifolt iz Dol. Polja — deklico; Milka Grden iz Martinje vasi — deklico, Marija Dragan iz Studencev — deklico, Nežka Rus z Obrha — dečka.

TUDI GABER SLAVI

25. maja 1942 so partizani napadli italijansko postojanko in razrušili progo pri Velikem Gabru. V spomin na ta dogodek so izbrali Gabrčani ta dan za svoj krajevni praznik.

POGLEJMO ŠE MALO PO GABRU

● **V osemletki dobro delata** kmetijski in vrtnarski krožek. Obema pomaga pri delu kmetijska zadruga Šentlovrenc. Vrtnarski je posejal zelenjavo, kmetijski pa posadil krompir ter koruzo v pasovih: 2 vrsti koruze in 5 vrst krompirja. Krompirja so posadili dve sorti: merkurja in cvetnika, da bodo šolarji in kmetje praktično videli, kateri pri njih bolje uspeva. Za delo obeh krožkov bi morali nekaj prispevati tudi kmetje, namreč gnoj, toda razen Žubne ni darovala nobena vas nič.

Tudi mladina je precej razgibana, saj je popravila pot v Gaber. Kupili so še električni gramofon in zdaj imajo redne plesne vaje kljub temu, da jih nekaj starejših ljudi še ne odobrava. Mladina dela še v prosvetnem društvu. Nazadnje so naštudirali dramo »Pot do zločina« in z njo gostovali. Sodelujejo tudi s KUD Šentvid. Šentvidčani pridejo 2 do 3 krat na mesec prikazovat v Gaber filme, večinoma umetniške. Mladina krije z vstopnino stroške predvajanja in prevoza, ostalo pa gre v njeno blagajno. Iz njihove mladinske organizacije so šli v mladinsko delovno brigado na avtomobilsko cesto trije mladinci, ki se bodo tam izučili za traktoriste.

Odbor RK prizadevno dela. Kakih 15 vaščanov je oddalo pred kratkim kri. Prostovoljnih darovalcev bi bilo še več, če ne bi prišel avtomobil prej, kot je bilo določeno. Odbor razdeljuje še mleko in moko.

Aprila letos je bila dokončno urejena železniška postaja Veliki Gaber. Pred leti je bilo tu le postajališče, potem pa dalj časa postaja brez postajnega poslopja.

Mladina trebanjske občine ima svoj tabor predvojaške vzgoje pri Velikem Gabru. Prejšnji teden so tu zaključili izbirno tekmovanje mladincev v raznih disciplinah. Iz najboljših petih so sestavili ekipo, ki jih je preteklo nedeljo zastopala na okrajnem tekmovanju ekip predvojaške vzgoje v orientacijskem teku v Novem mestu.

Novice iz Metlike

Ureditev ceste skozi Metliko, ki so jo pričeli urejevati 1. aprila letos, zadovoljivo napreduje, čeprav je deževno vreme v zadnjih tednih precej oviralo terenska dela. Vozišče samo bo povsod razširjeno na šest metrov, poleg tega pa bodo na obeh straneh ceste urejeni pločniki. Seveda bo treba na cesti prej izravnati prehude vzpetine, ublažiti ovinke, narediti potrebne useke in nasipe. Ta dela pa bodo zlasti v skalnem terenu v okolici zdravstvenega doma in še drugod zahtevala precej truda in časa. Predvideno je, da bo cesta do septembra urejena in opremljena z granitnimi robniki, nakar jo bodo asfaltirali. — Vsa dela izvršuje Uprava za ceste, tehnična sekcija Novo mesto.

*

Ker zahteva ureditev ceste skozi Metliko širše cestišče, **so morali odstraniti tudi nekaj stavb,** ki jih je občina prej odkupila. Tako so delavci občinske Komunalne uprave podrli betonski oporni zid in ograjo na Makarjevem gostilniškem vrtu in hkrati porušili bivšo mesnico, ki je docela zapirala pogled na ulico, ki drži na trg. Porušena je bila tudi Lazukinova, to je bivša Kompareetova hiša in del opornega zidu pri kegljišču; na vrsto pa pride še nekaj manjših objektov, tako garaža pri Caru, lesena baraka pri Muchovi hiši, drvarnica pri Badovincu itd. Tako bo preglednost ceste veliko boljša, hkrati pa bo pridobilo mesto tudi v estetskem pogledu. Tudi električni vod je bil marsikje prestavljen, obenem pa je bil od Zdravstvenega doma do bencinske črpalke položen pod zemljo telefonski kabel in so tako s ceste izginili drogovi s celo mrežo telefonskih žic.

*

Kanalizacija glavne metliške ceste, ki jo izvršuje Belokranjsko gradbeno podjetje iz Črnomlja, se bliža koncu. Prejšnji teden so bile položene zadnje cevi in zbetonirani jaški, zdaj pa razdirajo in hkrati zasipavajo staro kanalizacijo. Dela bodo še ta mesec končana.

Isto podjetje bo kmalu dokončalo tudi kanalizacijska dela na Majerju. Na Bračičkovi njivi bo izkopan vpadni jašek, kamor se bo stekala voda, ki je zadnje leto ustvarjala na tem kraju pravo jezero. S sodelovanjem koristnikov oziroma lastnikov obeh stanovanjskih blokov na Borštku pa bo treba čimprej dobiti denarna sredstva, da bo tudi od tu v ta jašek speljana kanalizacija. Tako v teh hišah ob deževju ne bo več voda zalivala kleti.

VSEM PREBIVALCEM TOPLIŠKE DOLINE, SVOJIM ODJEMALCEM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN KMETOVALCEM NA SVOJEM OBMOČJU, ČESTITA ZA KRAJEVNI PRAZNIK IN SE PRIPOROČA

KMETIJSKA ZADRUGA DOLENJSKE TOPLICE

ZA KRAJEVNI PRAZNIK — 25. MAJ — ČESTITA VSEM PREBIVALCEM SVOJEGA OBMOČJA, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN ZNANCEM IN SE PRIPOROČA

KMETIJSKA ZADRUGA ŠENTLOVRENC

KMETIJSKA ZADRUGA ŠKOCJAN

ČESTITA IN POZDRAVLJA VSE KMETOVALCE, ZADRUŽNIKE IN KOOPERANTE ZA KRAJEVNI PRAZNIK ŠKOCJANA — 23. MAJ — IN SE JIM TUDI V BODOČE PRIPOROČA!

BOJ S KAČAMI

Bilo je pred kakimi štridesetimi leti. Minila je prva svetovna vojna, odprto pa je bilo vprašanje Koroške. Zbirali so se črni oblaki in niso obetali nič dobrega.

Naš vod je bil nastanjen v prijazni obmejni vasici na štajersko koroški meji. Gospodinja, kjer smo stanovali, je nesla opoldne na glavi kosilo v velikem jerbasu za delavce v vinogradu, ki je bil v obmejnem pasu blizu Radgone. Ker je bila že starejša in bolehna, me je prosila, naj ji pomagam nositi, a tudi strah jo je bilo poti skozi gozd.

Pripekalo je žgoče sonce. Ko sva prišla v gozdiček, sem si urezal palico in počasi šel za žensko. Kmalu zaslišim pred seboj krik, stečem naprej in zagledam gospodinjo vso prestrašeno in brez sape. Pokazala je z roko predse in skoro bi se ji zvrnil z glave jerbas s kosilom. Ob poti se je motal velik kup kač. Bile so na kupu kot bi jih iz koša stresel in lezle so druga čez drugo. Hitro sem pregledal položaj, medtem pa se je gospodinja odstranila in si malo opomogla od strahu. Z velikim in močnim krivcem, ki sem ga slučajno imel pri sebi, sem v naglici presekal veliki klobčič in začel neusmiljeno mlatiti po kačah. Zvijale so se po tleh, piskale, sikale, jaz pa sem mlatil kar naprej dokler jih je bilo kaj.

Po končanem boju sem pregledal bojišče. Bil je še vedno velik kup, toda zdaj pobitih kač, vsenaokrog pa so ležale in se zvijale v zadnjih krčih tiste, ki so iz kupa ušle.

Čudil sem se samemu sebi, da sem bil toliko pogumen in da me ni nobena pičila, ko so se zvijale okoli mene.

Gospodinja, ki je od daleč opazovala moje početje, se ni mogla načuditi, da sem odnesel zdravo kožo. Še danes se mi zdi kot da sanjam, kadar pomislim na boj s kačami.

Ker je bila tedaj huda vročina in ker sem z vso močjo mlatil po kačah, sem bil ves moker in znojen, pa tudi palica se je nekoliko skrajšala. Gospodinja je nadaljevala pot, jaz pa za njo, žvižgaje neko pesem. Kmalu zaslišim za seboj čudno žvižganje in sikanje in ko se ozrem, vidim, da se plazi za menoj precej kač, ki so se prej razdražene od udarcev umaknile v grmovje. Sikale so proti meni, a blizu si niso upale, ko so videle, da imam na rami prekljo, prav tisto, s katero sem udarjal po njihovih hrbtih. Ozrl sem se še pravočasno, sicer bi me prav gotovo napadle. Začel sem spet udrihati po njih in pobil še tiste, ki so ostale. Potem sem pospešil korak, da sva z gospodinjo, ki je že drugič komaj premagala strah, z zamudo dospela v vinograd, kjer so bili že v skrbeh, da se ni kaj pripetilo.

Gospodar me je povabil v zidanico in mi natočil tistega od zida; tako smo proslavili kačji boj.

Od tistega časa ne grem nikamor več brez palice. Nekoč, ko sem še kot mlad fant s kolesom potoval po dolini gradov in si ogledoval zanimivosti, sem neko nedeljsko jutro na cesti zagledal pred seboj dve veliki kači, ki sta se božali in dvigali glave. Ker nisem mogel kolesa tako hitro ustaviti, mi je ena vtaknila glavo v prvo kolo, tako da jo je zmrcvarilo. Stopil sem s kolesa in jo komaj izvlekel ven.

Nekemu graščaku sem to pripovedoval pa mi ni verjel; ko je prišel gledat zmrcvarjeno kačo, ki sem jo potegnil iz kolesa, se je o tem le prepričal.

Nekoč pred vojno sem dokupil njivo in travnik, kjer je bilo leglo kač. Tja sploh ni bilo mogoče iti brez kakega orodja ali palice. Kadarkoli sem bil tam, sem vedno opazil kakšno kačo. Mnogo sem jih že pobil, a še vedno se najde katera. V krmo tudi kaj rade zalezejo. Nekoč se je ena potuhnila v seno in smo jo na vozu pripeljali domov. Močno nas je prestrašila, ko se je skotalila z voza, a smo jo z vilami takoj pobili.

V Podgradu pri Zalogu so na hribu razvaline starega gradu. Tam kar mrgoli kač in pridejo v goste kar v bližnje stanovanje.

Včasih se komu tudi v sanjah prikažejo kače, ga preganjajo in sikajo vanj. Ljudska modrost pravi, da če se kaki ženski zameriš, te potem v sanjah preganjajo kače, seveda, če je ženska grda... Če pa je ženska lepa in prikupna, pravijo, da so tudi sanje lepe...

Jakob Špringer

Deklica na gornji sliki je Claire Gordon iz Londona. Ima vsega 19 let in gotovo ste uganili, da je obetajoča filmska zvezda ali vsaj zvezdica.... Nastopa v filmu »Konga«, ki so ga pravkar začeli snemati v britanski metropoli

Tri iz domačih logov

SPODBUDA

Bilo je še za časa stare Jugoslavije. V Škocjanu pri Mokronogu so pričakovali prihod škofa. Vse se je pripravljalo, pa je moralo tudi učiteljstvo hočeš nočeš pripraviti šolske otroke za ta dan. Precej pred škofovim prihodom so učili otroke kako je treba kričati, ko bodo šli škofu nasproti. Učenje se je vrtelo največ okrog besed: — »Živijo! Živijo prevzvišeni gospod škof!« in podobno.

Določenega dne so se znašli med tistimi, ki so šli škofu nasproti, tudi šolski otroci z učitelji (to je bilo takrat obvezno). Ko se je škof prikazal, se je začel otročji živžav z naučenimi klici. Eden izmed dečkov pa ni nič kričal in učitelj, ki ga je opazil, ga je dregnil pod rebra: »Zakaj ne kričiš? Boš kričal živijo, butec!« — Deček, tako lepo spodbujen in poučen, je začel takoj vpiti: »Živijo butec!«

NE SMEJIJO SE NJIM

Zgodilo se je proti koncu leta 1959. V škocjanskem predelu je umrl pristaš jehovske sekte. Pokopali so ga po jehovskih obredih. Na pogreb je prišlo tudi nekaj somišljenikov — jehovcev, več okoličanov pa je na pokopališče prignala radovednost. Ko so po obrednih pravilih položili v grob tudi pečeno kuro in vino v steklenicah, je nekatere radovedneže nehote posilil smeh, saj si kaj takega v 20. stoletju res niso predstavljali. Eden izmed jehovskih pristašev pa se je obrnil h gledalcem in vprašal: »Ali se nam smejite?« Ta mu je hitro odvrnil: »O ne, vam pa že ne, smejemo se oslom...«

PASTIRJA

Še pred prvo svetovno vojno je prišel v Šmarjeto pri Novem mestu na dušnopastirsko službovanje J. P. Bil je nekaj časa kaplan, po smrti župnika Zamana pa je prevzel njegovo dolžnost, v katero je spadala tudi skrb za farovško posestvo. K sebi je vzel tudi brata Venclja, ki v svojem življenju ni bil preveč navdušen za kake druge stvari, pa je kar ostal pri bratu župniku za hlapca; kadar je bil čas zato, je pasel farovško živino. Večkrat je govoril ljudem: »Janez je dušni, jaz pa bušni pastir...!«

Javno in brez sramu

Zahodnonemški admiral Rugge je pred dnevi v ameriškem mestu Charleston osebno prevzel ameriški rušilec »Charles Ausburne«, ki bo v prihodnje plul v sestavi nemške mornarice.

Ameriški tisk je objavil tudi sliko admirala pri podpisovanju dokumentov. Ob tej svečanosti je imel uniformo, okrog vratu pa »Ritterkreuz«, ki ga je prejel za svoje »zasluge« od — Hitlerja. Kaže, da so nekateri ameriški krogi postali sila kratkovidni in »pozabljivi«...

Kupon št. 8

— Razumem, očka! Dobila bom kmalu bratca. Kaj lahko povem to še mamici, ali pa bo to presenečenje zanjo?

Dopisujte v Dolenjski list!

»Železnina«
Novo mesto
nudi potrošnikom vse gospodinjske stroje, železninski in gradbeni material ter avtomobile, motorje, dvokolesa in rezervne dele.

KOLESARJI — PREBERITE!

Zdaj je prepozno — na cesti sta ostali samo nemi priči: prevrnjeno kolo in osebni avtomobil. Kolesarji, ne pozabite: na cestah niste sami!

Pravilno in varno zavijanje na levo

- **Če nameravaš zaviti čez cesto na levo, poglej pravočasno pred zavijanjem nazaj, če je varno. Če so za tabo hitrejša vozila ne tvegaj zavijanja, pusti jih, da te prehitijo...**
- **Ponovno poglej nazaj, če za tabo ni več vozil. Daj znak z levo roko in nato zapelji levo proti sredini ceste oziroma do srednje črte, če je na cesti.**
- **Med vožnjo nakazuj zavijanje z levo roko, zapelji do sredine vozišča. Ko pripelješ pred križišče zmanjšaj hitrost ali ustavi, daj prednost avtomobilu, ki prihaja z desne strani.**
- **Poglej na levo, poglej še na desno in tudi naprej, daj prednost avtomobilu, ki pripelje nasproti. Avtomobil, ki je pripeljal za tabo, vozi naprej ob tvoji desni strani in tebi ni nevaren.**
- **Pokaži zopet z roko zavijanje na levo in zapelji čez križišče oziroma čez cesto.**
- **Vozi v večjem loku (križišča ne rezati) tako, da prideš na skrajno desno stran druge ceste**

Ali poznate domače kraje?

Objavljamo deveto slikovno uganko. Odgovorite nam na naslednji vprašanji:

1. KAJ PREDSTAVLJA OBJAVLJENA SLIKA?
2. KATERI ŠPORTNI OBJEKT SO LANI 22. AVGUSTA ODPRLI V TEM KRAJU?

Rešitev s kuponom vred nam pošljite najkasneje do torka, 24. maja 1960, v levi spodnji kot kuverte pa napišite: SLIKOVNA UGANKA.

Na 8. slikovno uganko je prišlo največ pravilnih odgovorov iz Bele krajine, Novega mesta in tudi od drugod. Nekateri mladi reševalci se pozablijo podpisati na rešitev, pa jih zaradi tega ne moremo upoštevati pri žrebanju. Tokrat je bil pravilen odgovor: ČRNOMELJ — 18. in 19. FEBRUARJA 1944 JE V TEM MESTU ZASEDAL SNOS (Slovenski narodnoosvobodilni svet).

Izžrebani so bili: 1. nagrada — 1000 din: **Franc Fortun**, 4. b razred osemletke v Črnomlju; dve lepi knjigi pa bosta prejela **Anton Požek**, Adlešiči štev. 29, in **Marjan Somrak**, Novo mesto, Dilančeva ulica 3.

Konec varšavskega géta

Iz dramatično napetega, vseskoz z dokumenti podprtega poročila o nürnberškem procesu, ki je trajal od 20. novembra 1945 do 1. oktobra 1946, objavljamo odlomek iz druge knjige »NÜRNBERŠKI PROCES«. V drugem delu razgrinjata pisca nacistična hudodelstva, med njimi satanske načrte o fizičnem uničenju Slovanov in Židov. Usoda, opisana v tem kratkem poglavju, nas spominja na hrabro, obupno dejanje Židov varšavskega geta, ki so se 18. aprila 1943 z orožjem uprli svojim mučiteljem. — Knjigo »NÜRNBERŠKI PROCES« je izdal Zavod »BOREC« v Ljubljani; napisala sta jo Nemca Joe J. Heydecker in Johannes Leeb, prevedel pa D. Ravljen.

Pri iztrebljanju židovskega življa, ki ga je zapovedal Hitler, vodil pa Hjmmler, je bilo neko vmesno poglavje, ki se je utrnilo iz možgan Hermanna Göringa. Odkar so v nürnberškem procesu prebrali dobesedni zapisnik, je bilo dokazano, da je Göring rekel na zloglasni konferenci kristalne noči dne 12. novembra 1938:

»Ljubi Heydrich, saj se ne boste ugonobili zaradi tega, da bi v prav velikem merilu prišli do posebnih židovskih četrti v mestih. Te četrti je treba ustvariti.«

Reinhard Heydrich, ki je pozneje tako zagnano vzel »dokončno rešitev« v svoje roke, je takrat, leto dni pred začetkom vojne, še nasprotoval getom, »iz policijskih vzrokov«. Ko pa so Nemci zasedli pokrajine na vzhodu Evrope, so se ponudile nove možnosti. V generalni guberniji, v vladavini poznejšega nürnberškega obsojenca Hansa Franka, je prvič vzklila zamisel, da bi vse Žide vidno oznamenovali. Kmalu po nemškem vdoru, dne 24. oktobra 1939, so zasedbene oblasti zapovedale vsem Židom v poljskem kraju, imenovanem Wloclawek, naj nosijo na roki belo prevezo z Davidovo zvezdo. Hansu Franku je bila ta reč tako všeč, da je že 23. novembra taistega leta podpisal naredbo, s katero je razširil zapoved iz Wloclawka na vse Žide v generalni guberniji, vsekakor za več milijonov ljudi.

Po nekaj mesecih so začeli uresničevati Göringovo zamisel o ureditvi getov. Zaznamovani in že dokaj časa uradno registrirani Židje so se morali preseliti v ločene mestne četrti. Zapustiti so morali svoje domove, svoje trgovinice in delavnice, svoje vasi in občine, in odromati v bednih sprevodih v geto v Krakovu, Varšavi, Lublinu, Radomu in drugih poljskih mestih.

Heydrich, prej nasprotnik getov, je iznenada našel svoje dopadenje na tem, da bi vse Žide skoncentriral, kajti zdaj je za dogodki že tičal nadaljnji cilj »dokončne rešitve« in morilcem je bila kar všeč tehnična udobnost, da so imeli svoje žrtve v velikih zbirališčih kar pri rokah.

Med akti obtoženega Alfreda Rosenberga so našli o tem spomenico, iz katere je prebral ameriški tožilec Wiliam F. Walsh v Nürnbergu:

»Prvi in poglavitni smoter nemških ukrepov mora biti, da židovstvo strogo ločimo od ostalega prebivalstva. Stremeti je treba za tem, da pri prevažanju v geto hkrati ločimo ljudi po spolu. Getom lahko nudimo, pod našim nadzorstvom, židovsko samoupravo z židovsko redarsko službo. Meje med getom in zunanjim svetom pa mora stražiti policija«.

Esesovski brigadni vodja Franz Stahlecker je s skopimi besedami opisal ta sistem v poročilu svoje dejavnosti — tajna državna zadeva z dne 15. oktobra 1941: »Razen organiziranja in izvajanja eksekucijskih ukrepov smo stremeli takoj prve dni svojega delovanja k ustvarjanju getov v večjih mestih.«

To, čemur pravi Stahlecker »eksekucijski ukrepi«, je pojasnil neki drugi dokument, ki ga je predložil Walsh nürnberškemu sodnemu senatu. Bilo je uradno poročilo, ki ga je napisal esesovski in policijski vodja za območje Galicije, esesovski polkovnik Franz Katzmann: »Pri preseljevanju Judov v določeno mestno četrt je bilo postavljenih več pregrad in zapor, pri katerih smo kar brž zgrabili vso delomrzno in asocialno judovsko svojat in z njo obračunali.«

Ko je Hitler bolj in bolj širil svojo oblast, so nastale posebne židovske četrti vsepovsod na Vzhodu, v baltskih državah, vse tja do Rige, v Galiciji s središčem v Lvovu, za srednjim odsekom vzhodne fronte pa v Minsku in Smolensku. Šele ko so prodrle sovjetske čete na jugovzhodu do Simferopola na Krimu, je bila začasna rešitev getov že presežena in morilski oddelki so takoj lahko začeli streljati množice.

Komaj je bilo preseljevanje opravljeno, so opasali novo ustvarjene židovske četrti z obzidjem, lesenimi plotovi in žičnimi pregradami. Milijoni ljudi so se tako znašli v ječi neznanskega obsega. Kar se je posihmal dogajalo za temi zidovi, so opisali redki, ki so ta pekel preživeli, a nekatere priče od zunaj so lahko vsaj za trenutek pogledale vanj.

»H koncu leta 1942,« je rekel William F. Walsh v Nürnbergu,« so v generalni guberniji Poljski strpali Žide v 55 občin. »Smrtna kazen je pretila vsakomur, ki bi se bil drznil zapustiti geto; in kakor pove zapisnik seje 6. decembra 1941, je rekel Frank članom vlade v svoji generalni guberniji: »Smrtno kazen, izrečeno iz tega vzroka zoper Jude, je treba poslej kar brž izvršiti.«

Dr. Hummel, eden izmed navzočih uradnih predstojnikov, je pristavil, kakor pove zapisnik seje: »Postopek do likvidacije se preveč vleče, kar preveč je teh formalnosti, treba ga je poenostaviti. Hvaležno smo pozdravili povelje za streljanje, po katerem je dopuščeno streljati na Jude po deželnih cestah.«

(Nadaljevanje prihodnjič)

PIŠE: Drago Vresnik

ZAKLAD NA OBALI

RIŠE: Milan Maver

4.

Ko so prišli do zaliva, so se prepričali, da je prostor za taborjenje res izvrsten. Grmičje, oljke in borovci so obkrožali ozko travnato ravnico in ponujali prijetno senco. S ploščadi je peljala k morju stezica. Majhni valovi so se penili na peščenem obrežju in jih vabili.

»Najprej postavimo šotor,« je odločil Bojan. »Poiščimo primerne drogove in razpnimo platno! Jure, napravil boš okrog šotora ograda proti vetru. Mišo, skoplji jarek, da nas v dežju ne bo zalila voda! Tamle pod oljko sezidamo kuhinjo.«

»Najprej se okrepčajmo,« je predlagal Mišo in razvezal svoj nahrbtnik.

5.

Okrepčali so se. Nato so se lotili dela. Jure je skladal kamne okrog šotora, Mišo je kopal jarek. Bojan je našel pripraven drog in razpel šotor.

Ni minilo pol ure, pa je bil šotor postavljen. Fantje so shranili vanj prtljago. Zadovoljni so bili s svojim novim bivališčem.

»Notranjost šotora uredimo pozneje,« je rekel Bojan. »Pojdimo se kopat!«

»Kuhinjo bom postavil sam,« je rekel Jure. »Kuhar sem jaz!«

»Uredimo si še prostor za sončenje,« je rekel Mišo. »Napravil bom tudi vodnjak. V zemljo bom zakopal našo pločevinasto škatlo in nanosil vode.«

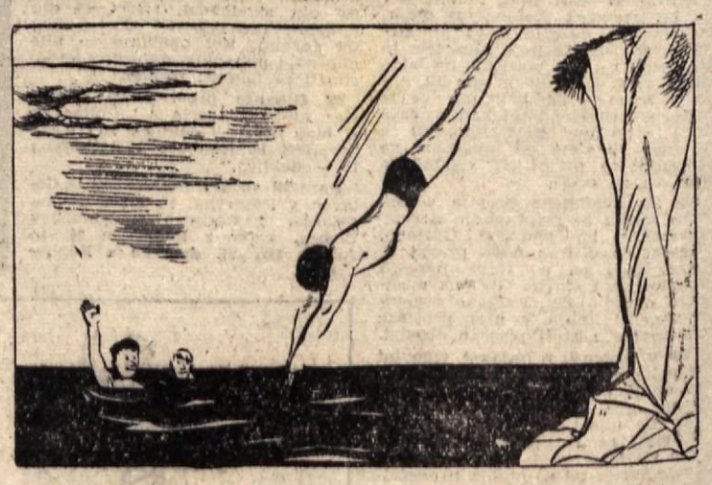

6.

Odpravili so se na obalo in poskakali v morje. Voda je bila pri kraju plitva, nato je naglo prehajala v globino. Osvežili so se, očistili kos obrežja in si pripravili pesek za sončenje.

»Čudovit kraj,« je hvalil Mišo. »Kako bi krstili naš tabor?«

»Najlepše bi bilo, če bi mu rekli: Morska zvezda.«

»Uh, to je otročje,« je rekel Mišo. »Tako krstijo svoje kolonije navadno šolarji, ki gredo skupaj z učitelji na taborjenje.«

»Kaj predlagaš?« je vprašal Bojan.

»Da vesta,« je kliknil Mišo, »naš tabor se bo imenoval Tabor morskih piratov!«